

310092

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 2.

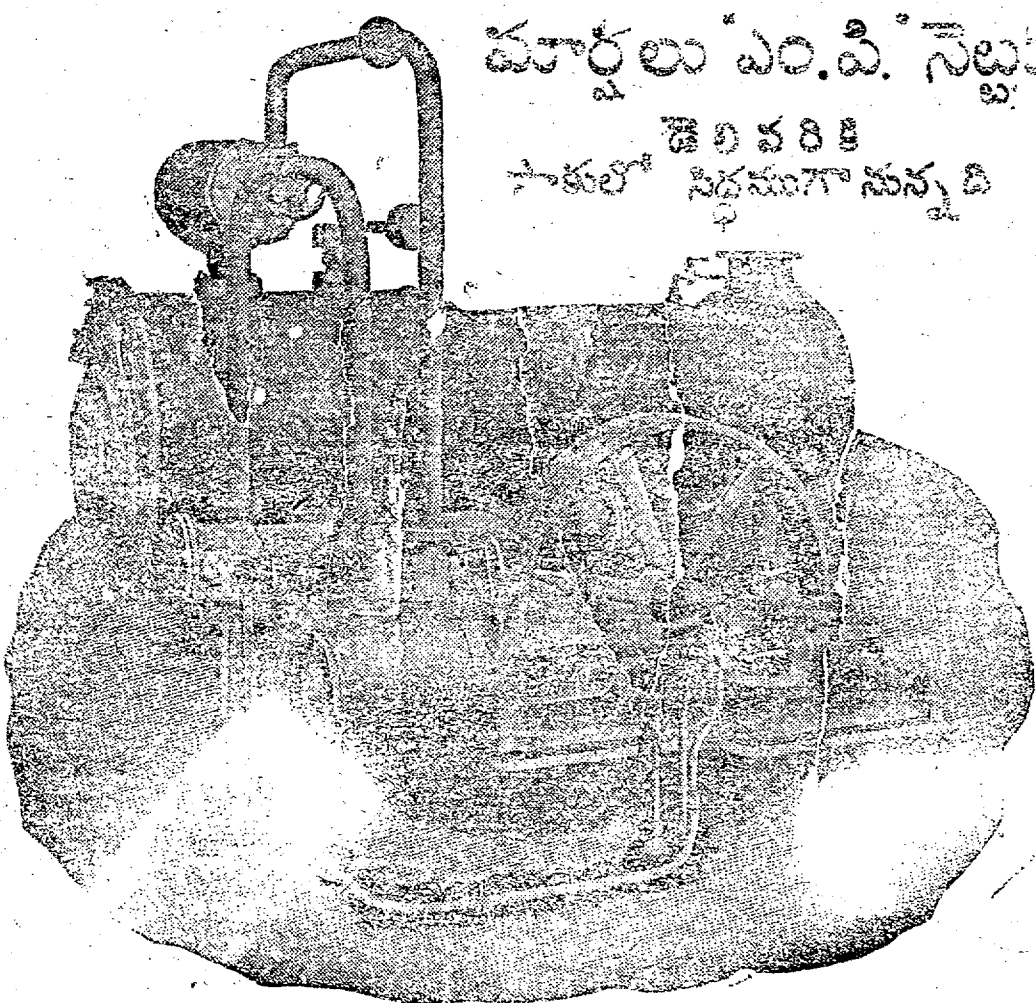
జెన్నవట్టణము 1921 వ సం. సెప్టెంబరు నెల 6 తేది మంగళవారం

No. 29.

సంపుటము. ౮

దుర్బితా నాడు శంకర్ కృష్ణ బ్రహ్మచారి సమర్పణ.

సంచిక. ౧౨౯

మార్వలు 'ఎం.వి.' నెట్టు

జెలి వరికి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది

అమృతాంజనము

కలనోష్ణలకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత నూత్రమున నయముగను.
మలభ వెల 0-10-0 అణాలు

మోహనిలైలము

సీసా 1-8 0-12-0

శామరైలము

శబ్ద 1-8 0-8-0

చంద్రచాడి

శబ్ద 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం దీపా,

బొంబాయి - మదరాసు.

బొయిలర్లు, ఎంజిన్లు, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ డ్రైనింగు
మొదలగువాటిలో వయిన ఉండునది మార్వలు 'ఎం. వి.' మార్కెట్ నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరణములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంఘనమునవలెను.

మార్వలు సముజ్జీ కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

బాంబాయి, మదరాసు, నెల. 9 నెలందు లైసు పీస్, మదరాసు.

ఓటో మోహిని

2858

మీరు ఇంటిలోయి కర్మములలో చాలా ఇదేమియందు ఉపయోగము. ప్రధాన పెద్దెండు కిందలు
నడుచుచున్నా వైందు ఈ ఆ కర్మము యంత్రముగింకిత మింతి రోజువారమున వాడకకు యెచ్చి మిగిలిన
అవంతమును మిగిలినకు కాంతి నిచ్చును.

రోబినియా లైలము

వేగము లాదులలో ఇదియొకటియే. ఇచ్చి కర్మములకు చూడకును మోదకర్మములకు యెచ్చును
అనేక శ్రీమతి ఉపయోగించుచున్నది. ప్రధానమున ఈ కిందును ప్రతి వేలమునకులలోను అవకాశము.
ఎల్లవోట్లను నిగ్గయించుచున్నది.

ఓటోమోహిని ధర బుద్ధి 1-8 రూపు 2, 1, 0-12-0, 0-8-0

రోబినియా లైలము ధర బుద్ధి 1-8 రూపు 1-0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. క్రియాం శంకెని, 6 బండరుపేటి, మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు-

219

తక్షణ మే

ప్రాసిన రోమాలు ఖర్చును కూడను అనేమింతక ఇప్పుడే మీకు
ఒక ప్రతి "కామశాస్త్రము" కం వెదము-
త్వరనము!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అతంతగ్రహ యాగ భాగము, 28, బ్రాహ్మే, మదరాసు.

శ్రీకృష్ణవిగ్రహములకీర్తిమాత్రమున్నవి.

ఆలక్యమైన ఆశాభంగము గలుగును. (2375)

కృష్ణవిగ్రహములు మంచి వెండితో ఘట్టిగా తయారు చేయించినాము. ముఖభావము నిండా అందముగానున్న శాస్త్రోక్త ప్రకారముగానున్న పూజకు అర్హముగ నుండేలాగునను చేయించినాము. "హోగ్ల కృష్ణ" విగ్రహము వెల: 1 రూపాయి మొదలు 6 రూపాయలవరకు "కాలింగమర్ధన కృష్ణ" విగ్రహం వెల: రూ 3 లు మొదలు రూ 15 ల వరకు. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

ప్రభు కొంచముగానే యున్నది. గిరాకీలు నిండా వున్నవి వలయువారు తక్షణము ఆర్డరు యియ్యవలయును.

వి. పి. చ్వారా కంపెనీను, ఇవి గాకను వెండితోను బంగారుతోను తయారు అయిన దళావతారం విగ్రహాలు దొరకును.

యిండియన్ జ్యువెలరీ మార్కెట్, నగలవర్తకులు, పోస్టుబాక్సు నెం 40, బెంగుళూరు సీటీ

ముఖ్య గవనింపు.

1920 వ సంవత్సరం ఆగస్టు నెల మొదటి

తేది నుండి అన్ని ధరలు మార్పుబడినది.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.,
Elphinstone Road,
BOMBAY.

ఇప్పు కేరాలము ననుసరించి మిక్కిలి నయ్య కముగాను, తక్కువ ధరలము నిచ్చునట్లును ఆయుర్వేద ఔషధములను తయారు చేయుచున్నాము.

హిందూ దేశమునందు జరిగిన ఆయుర్వేద వస్తువదర్శనము అన్నిటిలో బంగారు కరకములు బహుమతిగా నిచ్చియున్నాడు.

వై కలిన విలాసమునకు వ్యాసినచో ధరలవట్టి కంపెనీదను.

జొండా వర్తమానాటికల్

వర్తమాన

ఆయుర్వేద ఔషధముల తయారీ (2378) జొండా నెం 18.

ఇదే మంచినమయము

సీనుకములాల పుష్పరాగములకెంపుల బంగారునగలున్న వెల సరసముగాను వని శుద్ధముగాను దొరుకును ఒకపాటి కొనిమాడండి.

కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు నయ్య, 8078 217, వై నాబాబు - నడరాసు.

నమకీము

(1842)

బంగారు, వెండి రత్నముల

నగలును ఇతర వస్తువులును

వావరు యిచ్చిన పుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ

25, వై నాబాబు రోడ్, నడరాసు.

నగలు వాణ్ణముగాను పూచీతోడను సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుట కుంచును. తయారుచేసి తనివాటిని అతిశ్రద్ధాగా అర్జునమేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకపాటి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్నవారి వలన నూ నయ్యకము తెలిసికొనవచ్చును.

స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు

రాగతాళములు, మాది: జట్టు గల 50 కీర్తనలు 0-4-0

దేశీయ కీర్తనలు (2975)

రాగతాళములు, మాది: జట్టు గల 40 కీర్తనలు 0-8-0

దేశీయ వదము

చక్కని పాట, 260 కీర్తనలు. జాతకము 0-2-0

ఈ మూడు పుస్తకములు వి. పి. చ్వారా 0-14-0 అవక.

టి. వి. నుల్లారావు, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

ఇది చూడవద్దు

చూచినచో మరువవద్దు

వైద్యరత్న పండిత

డి. గోపాలాచార్యులుగారి

ఇకపుయ్యెజా

కలరా పేగు

వ్యాధులకు జగత్ప్రసిద్ధిచెందిన

ఆయుర్వేదదివ్యౌషధములు

మా కలరా, ప్లేగుమందులకు

ముఖ్యపాత్ర స్వము

20 వత్సరములుగ ఇండియా, బర్మా,

సిలోక, ఏడక మొదలగుచోట్ల అనేక

వేల ప్రాణులను, కలరా, ప్లేగునుండి

కాపాడుటయే

కలరా శెట్టు 1-కి రు. 1-2-0

ప్లేగు శెట్టు 1-కి రు. 2-2-0

ఇకపుయ్యెజా శెట్టు 1-కి రు. 1-12-0

క్యాబులాగు ఉదితము. ప్యాకింగు పోస్టు

ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41 ఆచారపురవీధి, జి. టి. నడరాసు.

మేలగు పాంతుక కలములు

బ్రాహ్మణ 8.0-0 నెట్టుక 205 2-8-0

ప్యాక 4.8-0 " 200 2-0-0

వాటరుమాస్ 7.0-0 జాడుక 2-8-0

వెండి కట్టు 0-18-0 పాదా కట్టు 0-2-0

గిరి బ్రహ్మ, ప్లేషనర్లు, ట్రస్టి కేసు, మద్రాసు.

స్వదేశ హస్త నిర్మిత వస్తువులు.

గట్టి వని! వెల సరసము!!

ప్రత్యేకమైన ఉత్కృష్ట తయారుచేయబడు చున్న ఇప్పు, పెద్దనైజాల మడకచాకులు, పేనాకట్టులు, బట్టాయి కట్టులు, వివిధ విశేషముగా చేసి తయారుచేయబడు చున్న అన్ని నైజాల యి క్రెడి కప్పుతాళములు, ఇనుప కప్పుతాళములు, ఇక్రెడి యనుచు కలిసిన కప్పుతాళములు, మంచి తాళములతో బంతో బస్తుచేయబడిన యనుపపెట్టెలు వగైరా సామానులు మా కర్మాగారమున తయారుచేయబడును. (8081)

దరఖాతులు ప పిన ధరలు తెలుపబడును.

కర్తవ్యులకు సరసమైన కవిషా నీయుపయును.

రంతి చిరునామా: వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో., "ఇండస్ట్రీ" కట్టుపు అండ్ లాక్ మేకర్స్ ctc పెద్దాపురం. (గోదావరి జిల్లా)

"అమృత బీవిష్కృత ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆకర్షకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి కనుజానకు ప్రతిదినమును మిక్కిలి పుష్కరముగ కరము. ఇది చూచుకొనుటకు చాతకము, పుట్టినతేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అప్రకరములేదు, ములకమైన తెలుగులో వ్రాయబడినవి. గొప్ప సర్వపీఠేలులను పొందినది. వెల 1 రూ ప్రస్తుతం ఎలూరు సబ్ జడ్జిగారగు అశీ వారాయణరావు. పంతులు డి. పి. వి. ఎల్. గార్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంకోచము కలిగించునని వానిశ్చయము." పుస్తకములు వలయువారు యీ దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.

2868 చోడవరం, విశాఖపట్నం, జిల్లా

ముఖ్య గవనింపు.

కర్మాగారవృత్తములు. 2942

(5) కాకికట్టుమందులకు, దుర్గా వెండికల్ పోలీసు కులెమాక ఆకట్టు ఉపయోగించుటయి. మంచి ఆకట్టు లిగించి. ఇకాలనునది ప్రకర్తయాయును.

శని 1, రాజానవేంద్ర 14-5-21 శర జల్ ఆక్ శివార్.

మహాత్మ గాంధీ

832 3084

WRITING LETTER PAPER.

100 కాగితములు చేర్చి అట్టలెండు చేసిన ప్యాకు 1-కి 10 ఆ.

ప్యాకు 12-కి రూ 6. వి. పి. చ్వారా చేరు.

తిలక్, గాంధీ, లజపతిరాయి, దాస్, ఆరీసాదనలు

పటములు 2 1/2 అణా ప్లాంపులకు పంపబడును.

The PICTORIAL & Co, Mint Post, Madras, E.

వనాపధినరస్పరిల్లా

కర్తవ్యులకు కర్తవ్యముకల్గి అతనికి అధికమైన పోగొట్టు

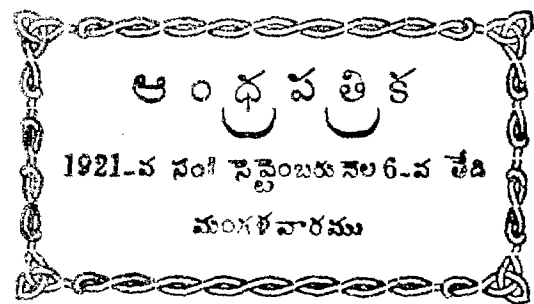
బంతులకు శిక్షింపు గాంధీ. శర 1-12-4

ఇదివియో కిలోకొనెడి ఎచ్చటి వైకము కిలూబాళుకు

పుచ్చిముగ నుండును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్.

నెం 144 ఫనఫవాడ బొంబాయి.

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

హైదరాబాద్ కాసనసభ్యుల ఎదుట రాజప్రతినిధి గావించిన ప్రసంగమునందు విశేషము కలుగజేయు గనుపించును. ప్రభుత్వ దృక్పథము మారినదని తలచుటకు, చిహ్నము గనుపించలేదు. విశేషములకు సంబంధము, ఆశ్చర్యకరములను బట్టియు ఈ ప్రసంగమున గానరాదు. రాజ్యాంగసంస్కరణములు మానవనిర్ణయంబ్రము బోలి లోక సహితముగ నుండుట సహజమనియు, అవి రాజ్య ఫలితముగ నేర్పడె ననియు, వాని ప్రేక్షక నికను కాసనసభ్యులు బాగుగ వర్ణించి గనుగొన లేదనియు, ప్రజల రాజకీయ శిక్షణకాలమునందు ముగియించుట కవి యుద్దేశించుట ననియు, రాజప్రతినిధి చెలిపియుండెను. సంస్కరణములను నిర్మించినవారి యుద్దేశమును రాజప్రతినిధి చెలిపి యుండవచ్చును కాని, ప్రజల యుద్దేశమును వారికి ను గ్రహించినటుల జూపట్టను. సంస్కరణముల లోపములు వర్ణింపబడుచున్నవి. అవి మిత వాదులకు గూడ గోచరించినవి. అందరి ప్రేక్షక మూర్త మెట్టియో తెలిసిరానిమాట నిజమే. అది బయల్పడుటకు ఇంకను తరుణము రా లేదు. గాబోలు! నిర్బంధకాసనముల గూర్చి విచారణ నలుపుట శీర్షదీన సంఘము, వానిలో చాలవరకు రద్దుగావలయునని తెలుపుటయు, అసంఘపునూచ వలకనుగుణముగ ప్రభుత్వమువారు చట్టముల నేర్ప దుప దలచుటయు, నూతన సంస్కరణముల ఫలితముగ రాజప్రతినిధిగారు భావించుచున్నారు. కుత్రి కాకాసనమును రద్దుకేయుటకు, ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టిరి. కాని భారతీయులను సంతృప్తి పరుచు నది చట్టములవూర్పు గాదు. చట్టముల నుపయోగించెడి కద్దరియందే నవ్యక్తతయు గలదు. ఒక వంక కుత్రికాకాసనము రద్దు కేయ బడునని ఎల్లరకు తెలిసియుండ, వేరొక వంక కుత్రికాకాసనమును ఆంధ్రవాణిపత్రికపై గంజాముజిల్లా మేజిస్ట్రేట్టుగారు ప్రయోగించియుండిరి. కుత్రికాకాసనము రద్దయినను, పరిపాలనా దృక్పథము మారినంతవరకు కుత్రికల స్వాతంత్ర్యమునకు కుట్ర యుండనేరదు.

నిర్బంధకాసనములతో పనిలేకుండనే మామూలుచట్టములు స్వాతంత్ర్యభంగమునకు తోడ్పడుచున్నవి. క్రిమినలు ప్రాసీజరు, పీవర్ కోడ్లు రాజకీయాందోళనము నడచివైచుట కుపయోగ పడుచున్నవి. సంస్కరణములములలోనున్న పుణ్య సంబంధము, మార్పులు ప్రయోగించబడుచున్నవి. అందుచే కాసనసభలద్వారా, ముక్తిని బడయుట దుస్సాధ్యమని ప్రజలు తలంచుచున్నారు. సంస్కరణములు రాజకీయ ఫలితములని రాజప్రతినిధిగారు పలుకుట, సత్యమారము. ఎవరితో నెవరు రాజకీయకొనిరో రాజప్రతినిధిగారు చెలిపియుండలేదు. ప్రజాప్రతినిధులు గోరినది స్వయంనిర్ణయముగాని, రాజీగారు, రాజకీయరకు, పార్లమెంటుసభవారు యెత్తించియుండలేదు. లేబరుపక్షమువారు, గోరిన మార్పుల సంబంధము సంస్కరణములలో పొందు పడుచుటకు వారు నిరాకరించిరి. సంస్కరణము

లను ప్రజల శిక్షణనిమిత్త ముద్దేశించి రనిన, ఉద్దేశించి రని చెప్పవచ్చును. రీడింగుప్రభువుగా రెంత పొగడినను, సంస్కరణములు ప్రజలకు స్వపరిచాలనాశిక్షణ నొసగనేరవని కరతలామలకమయినది. వారు సత్వరముగ ముందు నడచుటకు, రాజ్యాంగ సంస్కరణములు పనికిరావని తేటతెల్లమయినది. ఆ కారణముచేతనే సత్వరస్వరాజ్యస్థాపనమును ప్రజలు ఆతురముగ వాంఛించుచున్నారు. అందు కొరకు కాంగ్రెసుమహాసభ తగిన సాధనములను నిరూపించినది. ధర్మబద్ధమగు సాధనములనే దేశమవలంబించుటకు, పనిబూని యున్నది. ప్రజల మనోరథమును గుర్తించి గావించి, వారిలో నాశను పురికొల్పుటకు మారుగ, రాజప్రతినిధి మామూలుప్రసంగమును కావించుట శోచనీయము. ఇంతవరకును దేశ రాజ్యాంగస్థితియందు అనుకూలమగు మార్పునయినను కలిగినయెడల, అయ్యది సంస్కరణములకు ఫలితముగాక, ప్రజలలో గలిగిన నూతనవిశ్వాసమునకే ఫలితమని ఎంచవచ్చును. ప్రజల దృఢసంకల్పమే సత్వర స్వరాజ్యస్థితికి దారితీయుచున్న దనుటకు సంది యము లేదు.

దేశముచే బహిష్కరింపబడిన కాసనసభలను ప్రమాణముగ నైకొనుట మాని, ప్రజల నిజమనోభీష్టమును కనుగొని దానిని వెంటనే సఫలపరుచుటకు రాజప్రతినిధి ప్రయత్నించునో, ఆశాంతి మటుమాయమగును. హైదరాబాద్ సమస్య నులభకరిపార్మారయోగ్య మగును. ఆ సంగతిని గ్రహించుకుంటుంటే, రాజప్రతినిధిప్రసంగముచేలవ మగుచున్నది. యూరపీయనులకును ఇండియనులకును, చట్టములయందేమి, వాని యుపయోగమునందేమి, చూపబడుచున్న తారతమ్యమును రాజప్రతినిధిగారు రికను బాగుగ గమనించినటుల గనుపించదు. ఉభయాలకును న్యాయము గలుగుటకు, ఎట్టిచర్యల నవలంబించవలయునో, ఇండియాప్రభుత్వమువారి కిముందు నూచించెదరట. ఇట్టి చర్యల గూర్చి ప్రభుత్వమువారి రెంతయోచించినను, ఉపయోగముండదు. ప్రజలు స్వపరిచాలనము ననుభవించునపుడుగాని, యూరపీయనులు వారినిపరారవ ముగ నాడరింపరు. మలబారుస్థితిని గూర్చి వారు నూచించిన విషయములలో నెకటి ముఖ్యముగ గమనింపదగియున్నది. మలబారులో నుద్భవించిన కలవరము, హిందూదేశస్థితికంతకును చిహ్నమని భావించుట తక్కువయు, దుడుకుతనమనియు, రాజప్రతినిధి చెలిపినయంతముబట్టి, మెయిలు మొదలగు ఆంగ్లోహైదరాబాద్ కుత్రికలు గావించుచున్న వివరిత వ్యాఖ్యానములు నిరాధారము లని పొడగట్టుచున్నది. మోతులాకలవరము నాధారముగ దీసికొని, ఆంగ్లోహైదరాబాద్ కుత్రికలు గాంధీని, అలీ సాదరులను, ఇతరనాయకులనుపట్టి కట్టుకు, కొట్టుకు అని గగ్గోలుతెట్టుచున్నది. సహాయనిరాకరణోద్యమనాయకు డగు గాంధీమహాత్ముడు అహింస సిద్ధాంతమును అనవరతము బోధించుచున్నాడని యు, దానినుండితొలగినవారిని మందలించుచున్నాడనియు, రీడింగుప్రభువే ఆంగీకరించుచున్నాడు. అట్టితరీ, హింసారహితమగు నిరాకరణోద్యమము మలబారు అల్లరులకు కారణముగావలదు.

దాదాభాయి నారోజీ జన్మదినోత్సవ సందర్భమున నుపన్యసించుచు, మలబారులో జరిగిన విషయములకు విచారము నూపి, తాము గాని తమ సహచరులు గాని మోస్తాలను సమీపించి యుండలేదనియు, మోస్తాలు గాంధీ కార్యక్రమమునకును కిలాఫాత్ కార్యక్రమమునకును విరుద్ధముగ ప్రవర్తించి రనియు, మోకతాలీగారు బొంబాయినగ

రమునందుపన్యసించిరి. ఇందునుబట్టి ప్రధాన నిరాకరణోద్యమనాయకులు, మలబారు జిల్లాలో బనిచేసియుండలేదని వ్యక్తమగుచున్నది. కాన, మలబారుజిల్లాలో జనించిన కలవరమునకు అధికారులవలంబించిన నిర్బంధవిధానావలంబనమే మూలకారణమని తెలుచున్నది. మోస్తాల స్వభావమును గుర్తెరిగియు, వారిలో నశాంతి కలిగించి మలబారుజిల్లాను వెనుక నొకమూల కలవరపెట్టిన జిల్లా మేజిస్ట్రేట్టు భావముగానే వెంటనే మందలమునుండి బడలాయించి అనవసరముగ నాతనువిధించిన నిర్బంధములను తొలగించియున్ననో, నేటి విషమతస్థితుల కవకాశము లేకపోయెడిది. ఈసంగతిని దేశప్రముఖులు వెనుకనే జెప్పియుండిరి. కాని వారి మాటలను మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు నరకు జేసియుండలేదు. రాజప్రతినిధి గారు పూర్వాపరసందర్భములను బాగుగ గ్రహించలేదని, వాస్తవసంగభోరణి బట్టి కనిపెట్టవచ్చును. ఇంపీయల్ కాన్ఫరెన్సు పర్యవసానము విషయమై రాజప్రతినిధిగారు గనుబడిచిన యుత్సాహములో ప్రజలు పాల్గొనవలయు. భారతీయుల దుర్దేశను తొలగించుటకు, వారు ప్రయత్నమును చేసెదమని వాగ్దానము చేసిరిగాని, వెనుకటి ప్రభుత్వములకన్న వీరెక్కుమలాభముల నెటుల సమీకూర్చుదరో తెలియదు. అంతరంగికస్వపరిచాలనము లేనంతవరకు, సామ్రాజ్య సమావేశములలో భారతవర్షమునకు అర్హస్వామ్యము గలుగు నచుట వట్టిభ్రమ.

ఇటులనే నానారాష్ట్రసంఘమువలన గాని, అంతర్జాతీయ న్యాయస్థాన నిర్మాణమువలన గాని, హిందూదేశకారవ మనుమడించునని తలంప నీలులేదు. తుర్కీసమస్యవిషయమై రాజప్రతినిధిగారు ఏసంగతియు జెప్పలేకపోయిరి. గ్రీనుకును, తుర్కీకిని పోరాటమును పెరుగనిచ్చుట జూడ, యూరపీయనుజాతులు తుర్కీ మరలకోల్కొనుట కవకాశ మిచ్చునని తోచదు. మహమ్మదీయులలో నరివాదులకును, తదితరులకును భేదాభిప్రాయము కలదనియు, మహమ్మదీయాభిప్రాయమున కనుకూలముగ పరిష్కారమును కలుగజేయుటకు ఇట్టి భేదాభిప్రాయము విఘ్నము కలిగించుననియు, రాజప్రతినిధి భావించెను. కిలాఫాత్ సమస్య విషయమై, దాదాభాయి మహమ్మదీయులందరే కాభిప్రాయమై యున్నారనుటకు సందియములేదు. ఈదదాభిప్రాయభేదమున్నను, అది పాటింపదగినంతగ లేదని ఎల్లరకు తెలిసిన విషయమే. ఇట్టితరీ, రీడింగుప్రభువు గనుపించిన భీతి ఆధారరహితమని, తెల్లమగుచున్నది. సర్ భామను జూలెందుగారి రాజీనామాసంగతిగూర్చి రాజప్రతినిధి చెలిపిన యంతములూత్రము, ప్రజాంగీకారము బడయగలవు. అధికారవర్గలోపముల నికను వర్ణించినకొలదియు, రీడింగుప్రభువునకు నిజముగోచరించును. కాని, ఆయంత్రమున జక్కగొని, దానితో బాటు దిగుగుసంతవరకు రాజప్రతినిధి తన ధర్మమును యథావిధిగ నిర్వహించవలయు. దానినుండి ముందుగ బయల్పడి, వెలుపలనుండి దృష్టి నిగుడించి చూచిన గాని, నిజసందర్భములు తెలుపడవు. రాజప్రతినిధిప్రసంగమునుబట్టి, సందర్భము లింకను వారికి బాగుగ గోచరింపలేదని తెలియుచున్నది. అధికారుల దృక్పథమును, వారు కష్టపడి గ్రహింపగలిగిరి. దానిని బహిర్గతము జేయుటకు నేర్పకొనిరి. కాని ప్రజేచ్ఛునుగ్రహించి దానిని నెరవేర్చుటకుగాని, సానుభూతితో దానిని ఏర్పించుటకుగాని వారికి ను బూనలేదు. అంగదనుక, వారు గావించెడి ప్రయత్నములు విశేప్రయోజనము గలిగింపజాల వనుట తథ్యము.

—:0:—

ఇండియన్ రైల్వే క్రాసు సంఘము ఈ రాజధానిలో నుం
చు వైద్యకాలలలోని హిందూ యూరోపియను రోగులకు
పుత్రికలు పుష్కలములు, ప్రియ పేకలు, అటవస్తువులు మొదలైనవి
ఇచ్చుచుండిరి. ఈ రాజధాని ఉపసంఘమునకు అధ్యక్షురాలైన
విల్లింగ్డనునది జి. వి. డి. బి. ఇ. గారు. ఎవరైనను రోను కక్కు
రలేని అటవస్తువులను, పుత్రికలను పుష్కలములను ఈ సంఘము
వారికిచ్చినయెడల మిక్కిలి కృతజ్ఞులుగానుండును. గౌరవకార్య
దర్శి, ఇండియన్ రైల్వే క్రాసు, సంఘము చీఫ్ కి మావిల్లిండ్సు,
ఎగూరుకు చెప్పి పట్టణము అనిబిరుగామా వాసినయెడలఅందును

మదరాసు శాసనసభ

శాసనసభ మధ్యవర్తిత్వము

(ఫలహారానంతరము)

సెప్టెంబరు 3:— ఫలహారానంతరము శాసనసభ సర్ సీ. రాజగోపాలాచార్యులగారి అధ్యక్షతక్రింద 2 గ 35 నిమిషములకు సమావేశమయ్యెను. సభ్యులు ఫలహారములకు తేనెకముందు చేర్చింపబడుచున్న ఆయుర్వేద, యునానీ వైద్యపద్ధతులనుగురించి తీర్మానమును గురించి, అప్పాస్వామి నాయుడుగారిట్లు చెప్పిరి. “వైద్యమును, యునానీ మంచివైద్యము తెలిసియున్నది. వారిచ్చే ఔషధములు తప్పక స్వగోగములను కుదుర్చుచున్నవి.”

డాక్టరు సి. వసుదేవగారిట్లు అతేసించిరి. “ప్రతి ఆయుర్వేద, యునానీ వైద్యుని రిజిస్టరు చేయవలసివట్టు తీర్మానము కోరుచున్నాను. అతనికి ఎట్టివిద్య ఉండవలయునో మీరు నిశ్చయించుకొన్నారో జనకుడు వైద్యవృత్తియందున్న కారణమున, పుత్రునికూడ జేర్చుకొనబోవుచున్నారో ఆయుర్వేద వైద్యములో కారినర్త్యాశాస్త్రము, ఆరోగ్యశాస్త్రము, శస్త్రచికిత్స, రసాయన శాస్త్రము మున్నగు ప్రధాన విషయములను గురించిన ప్రశంసలేదు. ఏ ఔషధములో నేవేమిగలవో వైద్యులకు తెలియదు. భస్మము లన్నియు భాగ్య పాక్షేయని చెప్పవచ్చును. వైద్యులందఱును భాసమహానుజునుండి పోవలయును. మానవుని నాయక శిఖానుభవీతి ఆయుర్వేదమందవ్యంత గాఢవిశ్వాసము కలదు. అతని కిటీనల ఒక చిన్న జబ్బుచేయగా, ఆయుర్వేదఔషధములు పుచ్చుకొని రి నెలలకు ఆరోగ్యవంతుడయ్యెను. నేనాలోగమును ఆంగ్లఔషధములతో రి దినములలో కుదిర్చియుంచేవాడను. ఒకచంద్రునిగారి కుటుంబముగారుడ భాగ్యతవడిన ఆయుర్వేదమందు లనేకములు గలవట.”

డి. బి. యం. కృష్ణకామయ్యగారు తీర్మానమునకు ప్రతిఘటముగ నిట్లు మాట్లాడిరి. “ఈతీర్మానమును మనచుంకికరించినయెడల, ఆయుర్వేద యునానీవైద్యములు రెండుమృతికొందును. ఆ రెంటిని మనము రూపుమాపుదుము. పేరుపడనిన పండితోత్తములు, మహావైద్యులు తమపేళ్లను రిజిస్టరుచేయుట కంగీకరించరు. ఇట్లు రిజిస్టరు చేయని వారు పృథ్వియందున్న ఎడల, వారి వృత్తినిబట్టి బాగుగలేదని, వారు విడిచిపెట్టుదురు. ప్రతిసంఘమునుండిను గొప్ప డాక్టరు శ్రీ పురుష లనేకులు తమ పేళ్లను రిజిస్టరుచేయురు.”

ఆయుర్వేద యునానీ వైద్యముల స్వాతంత్ర్యమును మనము నిర్మాతలము చేయరాదు. ఈవైద్యులనేకవోట్లు ఉచితముగ ఔషధములనిచ్చి చికిత్సచేయుచుందురు. ఇట్టి ఛార్జిక్బుద్ధిగల వైద్యులను మనము నిర్బంధ పెట్టవచ్చునా? సాధారణము సామాన్య ప్రజలందఱు ఈ దేశీయవైద్యముతో తమరోగములను కుదుర్చుకొనుచుందురు. అని కె గోపాలకృష్ణయ్యగారు తీర్మానమునకు ప్రతిఘటముమాట్లాడిరి.

ప్రభుత్వమును, గౌ. పి. రామాయణింగారిట్లు చెప్పిరి. “ఆయుర్వేద యునానీ డాక్టరుల తమపేళ్లను రిజిస్టరు చేసికొనని సభ్యులనేకులు అతేసించినారు. అట్లుచేయుట వారికి అపమానము కానేరదు. తీర్మానమునందలి ముఖ్యోద్దేశము మంచిదే, గాని ప్రభుత్వమునా రివిషయమై ఏమి తీర్మానము చేయలేదు. ఈరెండువైద్యపద్ధతులకు ప్రభుత్వమునా రేలాగిన సహాయము చేయగలగో విచారించి, దెలుపుటకును, ప్రభుత్వమువారు ఒక విచారణసంఘమును నియమించినారు. భానుబహదూరు మహస్యుడు ఉస్మానుసాహేబు బహదూరుగారు ఆవిచారణసంఘాధ్యక్షులు. వారికి రెండువిచారణ ప్రారంభించలేదు గాన నివేదిక రాయుచేయుటకు చాలాకాలము పట్టును. అట్లు తరువాత ప్రభుత్వమునా రీరెండువైద్యపద్ధతులను గురించి ఎట్టినిధానము నవలంబించవలయునో తీర్మానించుకొందురు. కాబట్టి ఈతీర్మానమున కిది మంచిసమయము కాదు. అదియునుగాక, ఆయుర్వేద యునానీ వైద్యులు ఈసంస్కరణము గానలయునని కోరలేదు. తమపేళ్లను రిజిస్టరుచేయవలయునని వారు ప్రభుత్వము నడుగలేదు. ఈడాక్టరులలో స్వల్పసంఖ్యాకులకుమాత్రమే వైద్యమునందు క్రమశిక్ష ఉన్నది. అనేకమందికి శాస్త్రజ్ఞానము లేనేలేదు. డాక్టరు లందరికి ఒక విధమైన వైద్యబోధ, ఒక పరీక్ష యుండితీరవలయును. ఇది ఉన్నప్పుడు, రిజిస్ట్రేషనుకూడ ఉండవచ్చును. ఈ తీర్మానమును గురించికూడ, భా. బి. మహస్యుడు ఉస్మానుసాహేబుగారు విచారించెదరు.

అధికారతరఫయ్య లిట్లపడితే, ఒకటియను కానసభలో ప్రవేశపెట్టవచ్చును. అప్పుడు అట్టియందలి అంశములన్నియు కానసభాసభ్యులచే చేర్చింపబడును.” అంతట తీర్మాన ముపసంహరించబడెను.

మంత్రిసానులకు వారివృత్తిగానలసిన వస్తువులనిచ్చుట.

రా. బి. డాక్టరు సి. బి. రామరావుగారిట్లు పాపాదించిరి. “వైద్యవృత్తిలోనున్న వారుగాక, మంత్రిసానులను చేయువారి పేళ్ల పట్టికను పురపాలకసంఘములవారును, స్థానికసంఘముల వారును రియారుచేసి ఉంచునట్లు చేయవలయును. అట్టి శ్రీలకు వారి వృత్తిపనులకు కావలసిన వస్తువుల నిష్పించవలయును. అని ఈసభవారు ప్రభుత్వమునానికి ఫోరనుచేయుచున్నారు.”

ఎ. రంగనాథం మొదలయ్యారు గా రీతిగూనమును ఆమోదించిరి.

డి. బి. యం. కృష్ణకామయ్యగారిట్లు చెప్పిరి. “తీర్మానమేమో మంచిదే. ఇప్పుడు మనశ్రీలు ప్రాశాపాయ అవస్థలో నున్నప్పుడు, మంగలిమంత్రిసానులు వచ్చి సహాయముచేయుదురు. వారి విద్యుక్తభగ్యములకు నిష్కరించుట కనరమగుమానుషకారీరనిర్మాణశాస్త్రము, ఆరోగ్యశాస్త్రమును గురించి వారికి ఏమి తెలియదు. కాబట్టి వీరి మూఢత్వములను శ్రీలనేకులు చచ్చిపోవుచున్నారు. చావు రప్పించుకొనువారు తమ కీవితభగ్యతము రుప్పలై అనారోగ్యస్థితియందుందురు. ఇట్టి మంత్రిసానులకు వారివృత్తివిద్య నేర్పు విషయమై తీర్మానమేమి నూచించదు.”

విద్య అని పేరెత్తినయెడల, బాక్కునములో ద్రవ్యము లేదని ప్రభుత్వమువారు తీర్మానమును ఎగురగొట్టవచ్చునని ఉపపాదకులు చెప్పిరి. విద్య నేర్వకలేవుదని డాక్టరు నటేశకాగారిట్లు ప్రాయశఛిది. వారముచేతి కిది విట్టికట్టె ఇచ్చిట్లు, విద్య లేనిమంత్రిసానులకు ఏ ఆయుర్వములు ఇయ్యగూడదని తనికాచలం శ్రీశ్రీగారు సహించిచ్చిరి.

గౌ. పి. రామాయణింగారిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. “ప్రభుత్వమునాడు దీనివిషయమై శ్రద్ధ పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఈ మంత్రిసానుల సంఖ్య ఎంత యని మేము జల్లాబోర్డులకు వ్రాసితిమి. వీరిన్ని ప్రసవములకు సహాయము చేసినారో దెలుపవలసి దని ప్రభుత్వమువారు తిరిగి వ్రాసిరి. తీర్మానములో మొదటిభాగమును నేనంగీకరించుచున్నాను. మంత్రిసాను పాముగి అంటే ఆయుర్వములేనయెడల, శిక్షలేనివారికి వీరి నిచ్చుట అపాయకరమని నాఉద్దేశము. ఈవిషయమును గురించి ప్రభుత్వమునా రాలోచించుచున్నారు. కొన్నాళ్లక్రిందట మంత్రిసానులకు మంత్రిసానులనుకకు సంబంధించిన విద్య నేర్వలయునని ప్రయత్నము జరిగెను. అంతజయప్రదము కాలేదు. తిరిగి ప్రభుత్వమువారు క్రయత్నించవచ్చును.”

డాక్టరు సి. బి. రామరావుగారు:— ప్రభుత్వమువారు జేయగలిగినంత చేయలేదు. మంత్రిసానుకి ఏలాటి ఆయుర్వములు ఇయ్యబడువు. ఒకకత్తెర, నీళ్లుకాదుటకు ఒకగిన్నె, ఒకసబ్బు, ఒకకుంభ, రెండు తుండుగుడ్డల నియ్యవలయును. ఇవిఅన్నియు చేరి 7 లేక 8 రూపాయలఖరీదు కావచ్చును. ఈసామానులను ఖరీదులేకుండ ఉచితముగ నియ్యవలయును. ఈతీర్మానమును వోటుకుట్టి తీగవలయును.” ఈతీర్మానము ఓడిపోయినది.

ఉద్యానవనములలో సౌధములను కట్టుట.

డాక్టరు సి. నటేశమొదలయ్యారు గా రిట్లుపాపాదించిరి. “మదరాసు నగరములలో ప్రజలు వెళ్లేడు ఉద్యానవనములందు సౌధములు కట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు సెలవియ్యగూడదని ఈ సభవారు ప్రభుత్వమునానికి ఫోరను చేయుచున్నారు.” తనికాచలం శ్రీశ్రీ గా రీతిగూనమును ఆమోదించిరి. ప్రభుత్వమువారు తమ అధికారముక్రింద ఉన్న ఉద్యానవనములందు భవనముల కట్టుట కన్వరికిని సెలవియ్యలేదు. పీట్లుపారు, పురపాలకసంఘము వారి అధికారము క్రిందనున్నది. వాకే ఇటీవల కొన్ని ఉద్యానవనములను పాడుచేయ ప్రారంభించిరి. త్వరలో అన్నితోటలు ప్రభుత్వమునానికి అధికారములలోకి వచ్చును అని గౌ. భానుబహదూరు మహస్యుడు హబీబుల్లా సాహేబుగారు ప్రత్యుత్తర మియ్యగా, తీర్మానము ఉపపాదకునిచే సుపసంహరించబడెను. బుడమేరు నదిమీద రిజర్వాయరును కట్టుట.

కె. గోపాలకృష్ణయ్యగారిట్లు పాపాదించిరి. “కలకత్తాకు వెళ్లే అయోమార్గము కృష్ణజిల్లాలోని బుడమేరుమీద వెళ్లేతోట ఒక రిజర్వాయరును కట్టవలయును. ఇట్లుచేయుటవలన కొల్లేరు ప్రాంతములలోని భూములునుగవు, రైవీసుకాలువకు అవతల ఉండు పెట్టెభూములను మాగాణిచేయుటకు వీలగును.” రా. బి. డా. లా. శి. రావునాయుడుగారు తీర్మానమును ఆమోదించిరి.

గౌ. భానుబహదూరు మహస్యుడు హబీబుల్లా సాహేబుగారిట్లు చెప్పిరి. “ఇట్టియుఖ్యవిషయములలో ప్రభుత్వప్రముఖుల సలహాను గమనించవలయును 1895 వ సంవత్సరమునుండి ఈ సమస్య పరిష్కారముగాలేదు. అధికకట్టములేగాక, ఇతరఅపాయములుగలవు. 1895 వ సంవత్సరములో దీనినిగురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వమునా రొక అధికారిని నియమించిరి. రిజర్వాయరు కట్టినయెడల (1) బెజవాడ మునిగిపోవును. (2) చుట్టుపట్ల గ్రామములలోని సాగుబడి భూములన్నియు మునిగిపోవును. (3) గ్రామములే నీళ్లలో కొట్టుకొనిపోవును అని అతడు వ్రాసెను. 1917 లో ఈ విషయము తిరిగి విచారించబడెను. ఈ నెల 10-వ తేదీని నేను బయలుదేరి కృష్ణ, గోదావరిజిల్లాలకు వెళ్ళుచున్నాను. స్వయముగ ఈ విషయమును విచారించెదను. గౌరవనీయులగు ఉపపాదకుడప్పుడు నాతో కలిసి మాటలాడవచ్చును.” అంతట తీర్మానము ఉపసంహరించబడెను.

కడపజిల్లాలో తెలిగ్రావు కచ్చేరీలను కట్టుట

రా. బి. డి. యం. నరసింహాచార్యులుగారిట్లు పాపాదించిరి. “కడపజిల్లాలోని పులి వెండల, రాయచోటి, బద్వేలు గ్రామములందు తల్లెమ్మే తెలిగ్రావు కచ్చేరీలను కట్టవలయునని ఈ సభవారు ప్రభుత్వమునానికి ఫోరను చేయుచున్నారు.” డి. బి. పట్టు కేశవశిల్పగారు తీర్మానము నామోదించిరి. దేవరాజులు నాయుడు గారు బలపఱచిరి.

గౌ. ఎ. ఆర్. నాథుగారిట్లు చెప్పిరి. “స్వయముగ నాకేలాటి అతేషణలేదు గాని తపాలు, తంతి కాఖుల డ్రైక్టరు-జనరలుగా రివనిని చేయించవలయును. అయితే కొన్ని ఆటంకములవలన ఇట్లుచేయుట కతనికి వీలులేదు. ఇది తల్లెమ్మే యేయవలయునని మేము తిరిగి వ్రాసింపవెదము గాని ఈతీర్మానము సంగీకరించుటకు మాకధికారము లేదు. డ్రైక్టరు-జనరలు గారికి మాత్రము తప్పక వ్రాసెదను. తీర్మానమును వోటుకుట్టిగా 23 నుండి అనుమతముగాను, 17 నుండి ప్రతిఘటముగాను వోట్లు నిచ్చిరి.

అంతట సభను ముగించక ముందు, అధ్యక్షు లిట్లుపర్యసించిరి. “మన సభాసహాయాధ్యక్షులు కేశవశిల్పగారు బ్రిటిషుగయానాదీవులకు వెళ్లి మన సోదరదేశీయుల స్థితిగతులను విచారించెదరు. భారతప్రభుత్వమునా రివనిచేయుటకు కేశవశిల్పగారిని నియమించిరి. అచ్చట భారతీయులు వలసదేశస్థులుగా స్థినివాస మేర్పడుచుకొను విషయమునుగురించికూడ విచారించవలయును. భారతప్రభుత్వమునానికి ఈ పనిని నిర్వహించుటకు మనరాష్ట్రములోనింతకన్న చేరవహనీయుడునొరకజాలడు. పేదసాదలస్థితి, కష్టనిష్ఠగములు పిల్లగారికి తెలిసినట్లు ఇంకెవరికిగాని తెలియవు. అత్యుత్సాహముతో పేదలను అనాదిగ తోడ్పడుచున్న చుహనీయులు కేశవశిల్పగారు. అతడు తన కార్యమును జయప్రదముగ నిర్వహించి, తిరిగి సురక్షితముగ మనదేశమునకు వచ్చునట్లు మనమందఱును ఆశీర్వాదించవలయును.” (కరతాళధ్వనులు).

డి. బి. కేశవశిల్పగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. “యావత్సంధికి వందనములు. నేనీ గౌరవమును కోరలేదు. భారతప్రభుత్వము వారే నన్నాహ్వానించిరి. మనదేశీయుల కచ్చట రాజకీయస్వాతంత్ర్యములు తప్పక కలుగును. ప్రజాణముకష్టముగ నుండవచ్చునుగాని, ఉత్సాహముగ నుండక తప్పదు. నేనిప్పుడు గంభీరపన్యాసము నియ్యను. తిరిగి దేశమునకు వచ్చిన తరువాత గంభీరముగ నుపన్యసించెదను. మీ ఆశీర్వాదములవలన నాకేలాటి అపాయములు గలుగవని నేను నమ్ముచున్నాను” (కరతాళధ్వనులు).

తిరిగి శాసనసభ అక్టోబరు 12-వ తేదీ బుధవారము సమావేశమగును.

ప్రకటన (3120)

మా వద్ద 36 హాల్సు పకరు హాగన్న బి ఆయల్ ఇంజన్ అమ్మకమునకు గలదు. వలయువారు ఈ దిగుత విలాసమునకు వ్రాసినయెడల యానత్తు విషయములు తెలుపబడును. తిమ్మన వెంకటసర్వేసు అండ్ తిమ్మన శ్రీ-రామయలు. ఏలూరు.

అమూల్య గ్రంథములు (849)

(1) అర్థశాస్త్రము కల రు. 1-4-0; (2) స్వరాజ్య వర్ణణము 0-8-0; (3) యుగంధరవిజయము(నవల) రు. 2-4-0 (4) పద్మిని (నవల) 1-4-0; (5) రామశిష్యుని జీవితము 0-8-0. యం. ఆర్. కృష్ణారావు అందు కో, నెల్లూరు.

S. S. L. C. Public Examination, 1921 (3093) Group A—Telugu. KAMSANASANAM By M.R.Ry, K. Venkataramana Kavi, Price Rs. 0-10-0. Apply to: M, V. Ramana & Co., Book-Sellers, Nellore. M. P. Sarma, 331, Thambu Chetty Street, Madras.

ప్రతికేసు విచారణ

మలబారు విప్లవమునుగూర్చి శనివారము సాయంత్రము ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి యభ్యుత్పత్తికింద ప్రతికేసు సముద్రతీరమున సభ జరిగెను. తత్సభయం దీతీర్మానములు అంగీకృతమౌచుచున్నవి.

మొదటి తీర్మానము

మలబారు విప్లవము అసహాయోద్యమ ప్రచారములననే గల్గినదనియు గంధిగారి కారణమనియు మొన్న కాననసభ యందు వెల్లింగ్డ ప్రభువు నుడివినది యథార్థముగా దని ఈ సభప్రజలు ఖండించుచున్నారు.

మొదటి తీర్మానమును గూర్చి ఎం. కే. ఆచార్యగారు మాట్లాడు గావించిన అల్లరులను ఖండించుచు వాని కన్నిటికిని ప్రభుత్వమువారు భామన్ గారు నుత్తరవాదులనిరి. వెల్లింగ్డను ప్రభువు సమయమునకు తగినటుల ప్రవర్తించలేక పోయిననెను, శేరి నారాయణమూర్తి పంతులుగారు తీర్మానమును బలపరచిరి.

రెండవ తీర్మానము

ప్రజలకు భయమును కలుగజేసి అల్లరులను జేయకుండ జేయుటకు సైనిక శాసన మవసరములేదు. సివిలుఆధికారము చాలును. ప్రజలను శాంతముగ ప్రవర్తించుటకు జేయుటకు ఏక మొత్తముగ ఘోషముగ ప్రజలను కాల్పునవసరము లేదని ఈసభ వారు హెచ్చరించుచున్నారు. వేముకరపురామనాసుగారుపాపా దింప రంగస్వామయ్యంగారు బలపరచిరి.

మూడవ తీర్మానము

మదరాస్ కార్మిక అల్లరులు సహాయనిరాకరణవాదుల వలన గల్గినవి 1-21 తేదీని కాననసభయందు గవర్నరు చెప్పిరి. అదంతయు సత్యముగాదు. ఈసభవారు వెల్లింగ్డగారివర్గము గల్గించుచున్నారు. కార్మిక అల్లరులను పరిష్కరించుటలో వెల్లింగ్డను ప్రభువు యుక్తియుక్తముగ ప్రవర్తించక పోవుటచే ఈవిషయ ప్రభంధించినది.

మిల్లు ప్రాంతములయందు సమావేశమైన ప్రజలను పోలీసువారు అట్టి అవసరము లేకనే కాల్చి మాటిమాటికి హింసించుటగూర్చి కొంతమంది సభ్యులను, ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, యాదులుహసేను మున్నగువారిని సభ్యులుగ నియమించి నిష్పాక్షికముగ విచారణ సలహాలయము.

ఆదిద్రావిడల పట్ల తాము వహించిన భావమునుగూర్చి ప్రకటించిన లేఖ ఎ.తమాత్రము దృష్టికరముగ లేదు.హిందువులు మహమ్మదియులకు ప్రతికూలముగను ఆదిద్రావిడలకు అనుకూలముగను లేమరు కవిమనరు, అస్తిప్రభు కవిమనరు పోలీసువారును ప్రవర్తించుటచే ఈఅల్లరులు ఎక్కువగుటకు కారణము కాన లేకుండును. వీరినిమార్చి సామభూతిగలవారిని నియమించినగాని సక్రమస్థితి, శాంతిలుగనేరదని ఈసభవారు ముగించుచున్నారు. వి. ఎల్. శాస్త్రిగారి తీర్మానము నవపాదించి, వి. వి. ఎస్. ఆయ్యరు, మరారుగార్లు ప్రస్తావించిరి.

పోలీసువారు మరకీరంగులను కత్తులను గోలుపోవుచు న్నారనియు దానివలన ప్రజలు చాలభయపడుచున్నారనియు మృగేశ మొదలియూగురు నుడివరి.

తీర్మానము లన్నియు సర్వజనాంగీకృతి మాయెను.

అభ్యుత్పత్తిపన్యాసము మలబారుఅల్లరులు

భారతదేశమందున్న ప్రజలను మదరాసులో నున్న వారును చాలవరకు నిరాకరణవాదులే. నిరాకరణోద్యమమును హృదయపూర్వకముగ సంగీకరించుచున్నారు. విల్లింగ్డ ప్రభు గారివైఖరిచే ప్రజలు భావమునందు నిరాకరణవాదులగు చున్నారు. గొప్పలయి నిరాకరణ వాదులగుటలేదు. వారి కష్టములు నివారణగాకుండుటచే నిరాకరణవాదులగుచున్నారు సహాయ నిరాకరణవాదులు న్యాయముగ ప్రవర్తించునంతవరకు కఠినశాసనమును ప్రయోగించి బాధించునని ప్రభుత్వమువారు వాద్యము జేయును. అందుచేతనే మలబారు మదరాసు అల్లరులు సంభవించినవి.

ఆంధ్రదేశము

సహాయనిరాకరణోద్యమము ముమ్మరముగనగుచున్నది. ఎచటను కందుకాకడావేసి వెదకనను దౌర్జన్యము అల్లరిని కలిపిని ఎఱుగము. అట్టి ఎడల మలబారు మదరాసులో అల్లరులకు గతంబెట్టి దానికంతకును అసహాయోద్యమముగాక స్థానికాధికారుల చర్యయు మరి అసాధారణ సందర్భములు కారణములని వెల్లింగ్డ ప్రహించకుండుట శోచ్యము ప్రభుత్వమువారు వివేకముగ రాజ్యాంగ నితీకోవిదులై ప్రవర్తించిన ఈవిషయము లేకనే పోవును. తిరుచంగడి ముసల్యాయనాయకులను బట్టుకొనుటయే ప్రధానము.

దీనికంతకును కారణము. అసహాయవాదులను ఏనుగులను ఏఅల్లరి లేకపోయియుండెడిది. వీరెన్నడును అన్యాయ దౌర్జన్యముగ మున ప్రవర్తించువారుగా ప్రవర్తించినది ఆత్మహత్య జేసికొన్నవారగుదురు. ఈఉద్బ్రష్టములు జరుగుటకు అసహాయోద్యమ తత్వము పూర్తిగ ఆప్రాంతము లందంతటను జోరకుండుట కారణమైయుండనోవునోగాని అసహాయోద్యమము పురికొల్పలేదు. పురికొల్పదు. భూమి సంబంధమైన లెగాదాలు అల్లరికి కారణమై యుండును. అసహాయోద్యమమునకు అల్లరుల కెంతమాత్రము సంబంధములేదు. మదరాసు ప్రభుత్వమువారు అసహాయముగ ఇండియాప్రభుత్వము వారికి వ్రాసి వైస్రాయలుకు రప్పించి మలబారును సైనిక శాసనమున నుంచుటన్యాయము. మామలాలు అల్లరులను మేముగాని ఇతరులుగాని ఏమరును అంగీకరించుటలేదు అంగీకరించరు. హతులైన మామలాలు, సామయూతిని జూపుచున్నారము ఇతరులను ఎవరు, కలెక్టరు భామన్, పోలీసు, లేక ప్రభుత్వము వారు, ఉత్తరవాదులు? దౌర్జన్యముకమైన అసహాయోద్యమ ప్రచారములో నున్నదానిని సంహరించి దేశమును సెమ్మదిగ పాలించువలయును. అంతియగాని ఈ ప్రకారము బోధించుట పాడిగాదు. సైనిక శాసనమును ప్రవేశజేయుట దారుణము. దానివలన చనిపోయినవారలకు సామభూతిని జూపుచున్నారము. పత్రికలలో ప్రచురింపబడినసంగతులన్నియు విశ్వసనీయములు గావు. కొంత ఆతిశయోక్తిగలదు. ఏదెట్లున్నను ఇక వైసను ప్రభుత్వమువారు తిరుభట్టప్రభు చర్యకు మానుటలేదు. న్యాయమగు వైక శాసనమున్న భయములేదు.

మదరాసు అల్లరులు

ఈ అసహాయోద్యమము ఎంతమాత్రము కారణముగాదు.

బ్రిటిషు మిల్లులలో కూలివాండ్లు పని గోరుచుండ అసహాయోద్యమము ఎట్లు కారణము గాగలదు? ఈ అల్లరులు మిల్లులకే వర్తించినవా లేక ఊరంతటను ఉన్నవా? మిల్లులు లేని ప్రదేశములకు గూడ మదరాసు సగర ప్రాంతములయందు అల్లరులు న్యాపించినవి. వెల్లింగ్డ ప్రభువు మిల్లుప్రజలే ఉత్తరవాదులని వ్యక్తీకరించుచున్నారు. నిజముగ వెల్లింగ్డ ప్రభువు వివేకము, న్యాయబుద్ధి రాజకీయ పరిజ్ఞానము చిక్షిత గర్వనీయ వాడైన మిల్లు యధికారులు మిల్లు కూలీలను పనిలో జేర్చుకొనుటకుల జేయవలయును కాని ఆయన ఆరి చేయడు. కార్మికనాయకులను పిలిపించి వెల్లింగ్డ ప్రభువు చేసిన ఆదర్శగర్వము. అసహాయముగ కార్మికలను వెల్లింగ్డ ప్రభువు చెప్పగొట్టిరి. ఇది చాల గొప్పతప్ప. యజమానులకును కూలీలకును వైరము పెరిగిపోయినది. వీరిగుర్తుకును ఏకమైకమును కలుగజేయుటకు ఈ ప్రభుత్వమువారు వెల్లింగ్డ ప్రయత్నములు చేయలేదు. కార్మికశాఖ నిర్ధకము, నిష్ప్రయోజనము. కార్మిక ఆదిద్రావిడులను ఒకేకాఖవారి స్వాధీనము జేయుట తప్ప. ఆదిద్రావిడుల లాభమును జూచుకార్మిక శాఖవారు కార్మికలక్షేమమున రోయట కల్గి. కార్మికలు ఒకకాఖవారి హస్తగతము చేయవలయును. ఆదిద్రావిడులక్షేమము ఇంకొకరిస్వాధీనము చేయవలయును. ఆదిద్రావిడులయెడల మాకెవరిని ద్వేషములేదు. మారు అట్టి ఆదిద్రావిడులకు ముక్కవెట్లని మేముకోరుటలేదు. నేను ఆదిద్రావిడులకై ఎంతయో శ్రమపడితిని నేటికిని శ్రమపడుచున్నాను. ఆదిద్రావిడులను ఆదరించి మనసోదరులుగ జూచుకొనువని ప్రాంతపులను గోరుచున్నాను. మనము సంఘభావముతో నున్న సర్వాధికారము స్వరాజ్యమునకు అతిశయిలోనే యున్నది. నిజముగ స్వాధీనత్వములు మీరుగారేని నిజమైన భారతీయులైన వివేకమత్యముతో ప్రవర్తించుచు. గాంధీమహాత్ముడు నిర్ణయించిన కాలమునకు మీరు ఏకమత్యముతోనుంటిరేని స్వరాజ్యమును సాధించగలరు. ఆ మహాత్ముడు వైససంభూతుడు. ఆయనను తెలిసికొనుట అల్పజ్ఞులకును మనకు కష్టము. ఆయనాజ్ఞను కరసాహించి ఏకమత్యముతో మెలగి దౌర్జన్యరాహిత్యముగ ప్రవర్తించు. అసహాయోద్యమమున నాను అపరిమితనిశ్చయము గలదు. సామ్యమైనంతవరకు గాంధీజీ చెప్పిన భావమునుగ్రహించి ప్రవర్తించితిరేని ఆధ్యాత్మికశక్తివీరుగలుగును. కార్మికశాఖవారును, ప్రభుత్వమువారును శాంతి సక్రమస్థితిని స్థాపించలేనందులకు ఎంతయు ఉత్తరవాదులు వెల్లింగ్డ ప్రభువునకు రాజకార్య నిర్ణయనితీ పూజ్యము. ఇక సెంతమాత్రము ఆయన ఈరాష్ట్రమున నుండరాదు. ప్రత్యేకముగ ఒకకాఖిని ఆదరించుప్రభుత్వము అభివృద్ధిపొందదు. భారతపుణ్యభూమియందు దట్టి ప్రయత్నములను జేయరాదు. మనకు జాతీయప్రభుత్వము కావలయును. త్యాగరాసు చెట్టిగారు వెల్లింగ్డ ప్రభువుతోను కలియుటచే వెల్లింగ్డ ప్రభువు చెట్టిగారికంటె బలశక్తిగాయెను. సామ్యమైన

కును భారతీయునకును పాత్రు ఇట్టివిషయమును మట్టిపాత్రకును సంయోగము కూర్చుటవంటిది.

ద్వంద్వప్రభుత్వము

నందు మంత్రిమయ్యలపాలనము భగ్గుమాయెను. ఎందులకు కొరగాకుండెను. నిర్ధకము. నిష్ప్రయోజనము. ఇకముందు గూడ అట్లే జరుగించును. మీరే చూడగలరు. ఈసంగతిని బ్రాహ్మజేతనసోదరులారా! మీరే చూడగలరు. మంత్రిమయ్య కర్తవ్యము ప్రభుత్వమువారు తాము చెప్పినదానిని చేయుటకుల జేయరలయును. అంగులకే సంస్కరణ జట్టును ప్రసాదించుటలేదు. బ్రాహ్మజేతనసోదరులారా! ఏవో ఉద్యోగములు నీకు లభించుచున్నవని సంతరించి మోసపోతుడు. బ్రాహ్మణులు ఆధ్యాత్మిక చింతాపరులై ప్రవర్తించెదరు. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మజేతన సమన్వయ చర్యకొనును. తేవున్న జాతీయనిగ్రాణమునకు భంగముగల్గును. ద్రావిడులు విడిపోయి యుండిరి. ఏకమత్యములేదు. అందుచేతనే వెనుకబడియున్నారు. ప్రజల కొక్కెలను ప్రభుత్వమువారు మన్నించలేదు. మంత్రిత్వమును తీవ్రముగ ఖండించుచున్నాడు. నిస్సందేహముగ ఖండించెదను. ఈ మంత్రిత్వముకంటె నిష్ప్రయోజనము, నిర్ధకమైన మంత్రిత్వము వేరొకటియుండదు. నిజముగ ముక్తి కావలయునేని ఏకమత్యముతోనుండుడు. స్వరాజ్యము, జాతీయనిగ్రాణము గావలయునేని మహాత్ముని సందేశమును శిరసావహించి సంఘభావముతో ప్రవర్తించు. ఆధ్యక్షునకు సందనములతో సభ ముగిసెను.

భూత విప్లవ సమాచారములు

ఒక సంవత్సరమునకు వివరముగా జాబితము	
ప్రాయము	రు. 2-8-0
పాముదాహుకముగ జీవితయంతయు వివరము	
గా రుభ్యాశిములతో ప్రాయము	రు. 3-8-0
సంతానకల్ప, నయనాజుభయము భన	
బుణవిషయములు వివరము ఒకభావము	
ప్రాయము	రు. 2-8-0
5 సంవత్సరములు జాతకము గ్వాదకభావములలో	
నా జ్యోతిర్విశోదిత యుగ గ్రంథము చిత్రము	రు. 5-4-0
విశ్లేషణము	రు. 0-8-0
(864-3123) వి. వి. కె. కర్నా, కాకినాడ.	

పాత్రపు వెంకటాచల వండి సుల ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతమును గూర్చి భావమువార

కస్తూరి మాత్రలవలె

సర్వోత్తమగుకార్యముగ శిష్యాని భవన కేరొటి లేదని భారతముగా శిష్యులన్నిటా ఏటిలో ఆ డేవరమైన దేవి కస్తూరి తేలికగావున అపుడు పుట్టిన కిత్తు మునిగొరి గృహమునకు (పతిఒక్కఁడును సంభోదములేక నీవించకన్యును. ఈ మృత్యు 2 నుండి 3 రకు తాంబూలముతో గాని లేక నట్టి నోటిలోగాని ప్రతిదినము ఉపయోగించుచు వచ్చిన ఎడల మందము అజీర్ణము మలబద్ధము చలి జ్వరము జ్వరము కులేయిజ్వరము శీరము వాతము దగ్గు, పడితము వరముల నొప్పి బల

హింసల ఇంపు ఎంకా డేకు కలగా మున్నగు ఇంకా అనేక వ్యాధులను నిగ్గరకు రానిశ్యము. జబ్బు లిగిన శర శుభయోగించిన తక్షణమే గుణ మిచ్చును. ఒకేపొట కూర్చుండ నతి నివ గుండ్లము వ్యాపారములు ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులు ఘోషాస్త్రము గూడ ఈ మాత్రలను నేనించి గుణమును పొగడుచున్నాను. 250 మాత్రలు గల సీసా 1-5 రెలరు 0.40 ఒక సీసామొదలు 6 సీసాల వరకు సాన్దేజ 0.40 ఒకేసా 6 సీసాలను తెప్పించిన పాత్రేజితో రు. 1-8-0
1: సీసాలు " " 2-18-0
25 సీసాలు " " 5.8-0
అన్ని దుకాణములందు దొరకును శ్రీ శ్రీతారాఘవ వెద్యశాల (301-594) మైసూరు
రెంటి విలాసము - పండిట్ మైసూరు.

మిల్ల కలవరము

(-0-)

గవర్నరుకు విన్నవము

అల్లరి శాంతించు ఉపాయములు

హిందు మహమ్మదీయుల భావమును వ్యక్తీకరించుట

కనివారమునాడు స్థితి బాగుపడెను. ఆనాడేమార్తెను నలుజడి లేవడమందెను.

శుక్రవారము ఉదయము 9 గంటలకు ఆదిద్రావిడులును, హిందువులును పరస్పరవాదములలోని భావావిధిలో ముగిసి. పనిన స్పెక్టరులు వేరుగోరాలనాయకు, బాగుగార్లు కదిలో వచ్చి అల్లరిలేకుండ చేసిరి. వారధయలకు రాజీ తుదిర్చి మెల్లగ నెవరి లేన్నున వారిని పంపించివేసిరి.

సాయంకాలము రెండువోట్ల కొట్టుకొనినట్లు తెలిసెను. 9 గంటలకు వార్తాయను ఆదిద్రావిడిని పెరంబూరులో పట్టుకొని కొట్టిరి. అతనికి దెబ్బలు తగిలెను. తక్కువ అయ్యగము అనే వారు కొట్టినాడు. 4 గంటలకు గెవేరీ పోలీసు స్టేషనుదగ్గర బాబగ్గవ్వ అనే హిందువుని పట్టుకొని కొట్టిరి. కొట్టి బట్ట తెచ్చుకొనిపోయిరి. పోలీసువారు విచారణ చేయుచున్నారు.

అల్లరి ఇప్పుడు పెరంబూరులోపోయి వెవేరీలో మూర్తి భంగించెట్లున్నది. వెవేరీలో సాతకాలం కట్టిపెట్టిరి. గ్లోబునాటకాలలో ప్రదర్శనములు జరుపుటలేదు.

సాక్ష్య విచారణ.

కుపాకులు కాల్యుటవలన చనిపోయినవారి విషయమై జనుచున్న విచారణలో లేబరు కమిషనరు, మోయరు గారిట్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి:- పెరంబూరులో చాల గోలనున్నదని నాకుకులు దువచ్చెను. నేను బయలుదేరిపోతిని. స్ట్రావాను, బారమ్మగోడ్డుల కూడలిపడేశమునకు వెళ్లితిని. అక్కడ ఎంతో మాకచేరెను. నేను అక్కడ ఆగితిని. నాకు మొదట జగదీశఅయ్యరు కనిపించెను. అతడు కోర్టుమీద నుండెను. నేను చాచెను, ఇన స్పెక్టరు హంసీనును గార్లను కూడ చూచితిని. పెద్ద గోడ గోళము బరిగెదనియు, పోలీసువారు కుపాకులు కాల్యుటలకి వచ్చెననియు జగదీశఅయ్యరు నాకు చెప్పెను. మాకలో ఆది ద్రావిడులు బుచ్చుటలేదు. మాకలో కర్రలు కత్తులున్నట్లులేదు. నేనెంతవీక్షించి చూడలేదు. అందుచేత కర్రలున్నవో లేవో రూఢీగచెప్పలేను. పెద్దగోలగ నుండుటనే ఏమి వినిపించుకొనెను. సరే నేను బండిమెక్కి కొంచెము దూరము పోతిని. బండిమీద రాళ్ళవర్షము కురిసెను.

పోలీసు అసిస్టెంటు కమిషనరు జగదీశఅయ్యరు గారిట్లు సాక్ష్యములలో తెలిపిరి:- అల్లరిగ నున్నదని తెలిసి నేను బయలుదేరి పోతిని. స్ట్రావాను కోడ్డులలో జనము ముగిసెను. నేను బండిపాపిరిగితిని. దగ్గరకునూరు, రెండువందలమందివచ్చి యిట్లనిచెప్పిరి: "మీరాన్న ప్రభుకూడ ఇట్టిపనులు చేయనిస్తారా? అని చెప్పకొనిరి. సరే! ఏమి జరిగినదని వేసంటిని. నిహ్మరణ ముగను అన్యాయముగను కుపాకులలో జనమును కాల్యువేసిరి. అని చెప్పకొనిరి. నాకేమి వివరములు తెలియనని చెప్పి విచారణ చేయించెదనని చెప్పితిని. సాక్షులు మున్నగువారు ఆది ద్రావిడులపక్షము తీరిరని చెప్పకొనిరి. పోలీసు వారు తిన్న గనదుచు కోక పోతే కమిషనరుకు తెలుపుమని చెప్పితిని. పోలీసువారు ఆదిద్రావిడులలో వేరీ రసమాట విన్నదిమొదలు నేను సంగతిని కనుక్కనుటకు సాగించితిని. నేను ఇ. ఎస్. అయ్యరు, బారిస్టరు గణపతి గార్లతో బాపాయి కారీని మాటలాడితిని. సత్యము కనుక్కొని అందుకు కారకులైన వారిని శిక్షించుట కిట్లు చేసితిని. వారేమియు రూఢీగ చెప్పలేకపోయిరి. మాకలోని కోడేపట్టు చెప్పిరి. "ఇప్పుడో మాటలాడిన ప్రయోజనమేమి? గవర్నరు మెంటువారి దెబ్బలనుచున్నాడు. ఆదిద్రావిడులకు తోడ్పడుచున్నాడు" ఆమాట అనుటకు పూర్వము నేను వారిలో నిట్లు చెప్పమంటిని. "మీకేమైన ఇబ్బందియున్నవో మీలో 10, 12 మందితో చెప్పి పంపించండి. మీరు చెప్పిపోండి" నేను ఆదిద్రావిడులకు పద్దతు చేయుమంటిని ఏ న్ని తరువాత నిట్లు తెలిపితిని. "మీకు నాయకుల నమ్మకము లేనివో మీరు నాదగ్గరకు వచ్చి చెప్పకొనుటవలన ప్రయోజన మేమిటి?" దానిమీద ఒకరిట్లు చెప్పిరి. "కుపాకులు కాల్యుటలే పులభ మనుకొన్నాము. మేము ప్రాణమునకు ప్రాణము పుచ్చుకొందుము" లేనిపోనిమాట లెందుకు. వ్యవహారమును విచారించెదమని చెప్పితిని.

తరువాత మరొకరిని కూడ విచారించిరి. అంతటితో విచారణ ముగిసెను.

గవర్నరుకు విన్నవము.

విల్లింగ్డను ప్రభుత్వగారికి క్రింది విన్నవమును పంపించిరి:- మేము కొందరము ఆదివారము ఉదయము 8 గంటలకు — సర్ పి. ర్యాగ రా య చెట్టి. వి. మ. ల్లుఖ ము మొదలియారు, ఎస్. వి. రామస్వామి మొదలియారు, మున్నగువారు— విల్లుప్రాంతమందలి కొందరు హిందువులను మహమ్మదీయులను, లేబరుయూనియను ప్రతినిధులను కొందరిని రిప్పమందరము దగ్గరకు కలిసి మాటలాడితిమి. ప్రస్తుతవిషయమును వారితో మాటలాడితిమి. అల్లరిని శాంతింపజేయుటకు మార్గములను కనుగొనుటకు మాటలాడితిమి. అక్కడేవా రెన్నో చెప్పకొనిరి. వారు చెప్పకొన్న సంగతులను బట్టిచూడగా వారికిపోలీసు తాతేవారి ఉచ్చ్యలమీద నమ్మకము పోయినదనియు, ఆదిద్రావిడులకు పోలీసువారు తోడ్పడుదురను నమ్మకముందుటచేవాగు కలహమునకుదిగిరియు వారి నమ్మక మైనట్లునతోచెను. మేము వారితో చాలసేపు మాటలాడి, నిరంతరము అల్లరిచేయుట వలన కలిగే ముప్పును తెలిపితిమి. ప్రజలు శాంతముగ నుండవలసివదని చెప్పట నాయకునికి విధియక మనికూడ తెలిపితిమి. ఆదిద్రావిడు లేమిచెప్పుదురోయని మేము సాయంకాలము పోయి వారితో మాటలాడితిమి. భావబహుధర్మ మహమ్మదు బజలల్లా సాహెబుగారుకూడ మాతోవచ్చిరి. కోడ్డుమీద హిందువులు, మహమ్మదీయులు ముగియుండిరి. ఆదిద్రావిడ పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు గండ్ర గోళము గ పడు గతుచుండిరి. మేము వెళ్లునప్పటి స్వామి దేశికానందుడును, చాలమంది పంచములును కనిపించిరి. హిందువులు వారిని కొట్టిరి కొందరు చెప్పకొనిరి. అప్పుడే దెబ్బతగిలినదని ఒకడు కొట్టుకొనిన ప్రతినిధుమించెను. మేము కట్టుబిప్పించికూడ చూచితిమి. చూడగా అదిమోడో పాతదెబ్బయని తేలెను. కట్టుకట్టిన గుడ్డమీద కత్తపు చురక లేమియు లేవు. మరియొకడు కూడ తనకోడే దెబ్బలు తగిలెనని మాపించెను. ఏదో రాళ్ళగుట్టమీద పడుటవలన అదెబ్బలు తగిలియుండుగాని ఒకరుకొట్టితే తగిరినట్లు కనుపించలేదు.

మేము తిరిగి వచ్చుచుండ నొకపంచముడు వెదకకర్రపట్టు కొనియుండెను. రెండుకత్తులుకూడ నుండెను.

ప్రతియంత్రకాలదగ్గర కొందరు పంచములు, కర్రలతో నుండిరి. మమ్మునుచూచి కర్రలతో పోలములలోనికి పోయిరి.

స్థానికమహానుభావ కత్తులు కనుపడినవని మాకుఉదయమున తెలిసెను. మాకు వానిని చూపించగలవా యని మేము పోలీసు స్టేషనులోనున్న పనిన స్పెక్టరును అడిగితిమి. స్టేషనులో కత్తులు లేవని అతడు చెప్పెను. అప్పుడుఇద్దరు ఆదిద్రావిడులను పట్టుకొని కలిముల్లాసాహెబుగారు తీసికొనివచ్చిరి. గుడిచెట్టి పల్లెలోని మాటలు అల్లరిచేయగా మొకగార్ల నిద్రిని పట్టుకొని వచ్చినట్లు మాకు తెలిసెను. మేము పోవుచుండ హిందువులు మహమ్మదీయులువచ్చి మాతో చెప్పకొనిరి. గుడిచెట్టిపల్లెలోని పంచములు తరుముకొని వచ్చి ఇండ్లమీది పెంకులు తీసివేసి, కొట్టబోయిరిని చెప్పకొనిరి. వారు చాల భయముతోనుండిరి. వారు వీసముగ నుండిరి. ఈప్రభుత్వములో తమకేమి రక్షణలేకుండ నున్నదని చెప్పిరి. తమ్ము నితరులు పట్టుకొని కొట్టినప్పటిని, గవర్నరు మెంటు వారు, లేబరు కమిషనరు ఆదిద్రావిడుల యంత్రకాలాధికారుల ప్రక్కనే యున్నారని చెప్పిరి. భక్తవత్సలనాయకుగారు మోటారులో బయలుదేరి ప్రజలను శాంతముగ నుండు మని చెప్పెను. దుకాణము లన్నిటిని మూసికొనిరి. పంచములు ప్రజలను తరుముకొని వచ్చుచుండిరిని వారు చెప్పకొనిరి. దుకాణములను దోచుకొందులేమా యని భయమున్నట్లు వారు చెప్పిరి. రాళ్ళుదవ్వునపుడు దెబ్బలు మున్నగు నవి తగులునని కట్టిపెట్టి మని చెప్పిరి.

వీధులలో మేముచూచినవారిలో కొందరు మహమ్మదీయులు కూడగలరు. వారో వారిబంధువులలో నేనలో పనిచేసియుండిరి. వారు అంతశాంతముగ నెట్లుండ గలిగిరో అక్కర్లేముగ నున్నది.

యంత్రకాలలో కత్తులను చేసియుచ్చుచున్నారని చెప్పకొనుచున్నారు. మేముచూచినది విన్నదానిని బలపరచుచున్నా! ఆదిద్రావిడు లాకత్తుల నుపయోగించుచున్నారని చెప్పకొనుచున్నారు. ప్రజలు భీతచిత్తులైపోయినారు. ఒకవోటునే కాద ఇది అన్నివోట్లును.

మేము పులియనుతోపు, వ్యాసరప్పాచి, పెరంబూరులో మోలలోని ముఖ్యులతో మాటలాడితిమి. వారు చెప్పినవి మేము చూచినదిబట్టి చూడ క్రిందివిషయములు తెలుచున్నది:-

(1) పోలీసువారి నిమ్మకపాతమునందు హిందువులకు మహమ్మదీయులకు నమ్మకము పోయినది.

(2) ఇన స్పెక్టరు హంసీనును అనిన బొత్తిగ నమ్మకము లేకుండెను.

(3) స్వామి దేశికానందుమున్నగువారిద్వారా ఆకెట్టెంటులేబరు కమిషనరు, సుందరాచార్యులవారు ఆదిద్రావిడులను, హిందువుల మీదికిని, మహమ్మదీయుల మీదికిని కొల్పిరిని వారు నమ్ముచుండిరి.

(4) ఆదిద్రావిడులే రెండవ పక్షమువారికంటె కలహమునకు కాలదువ్వచున్నారు.

ఆది ద్రావిడులకు భోజన ముచితముగా పెట్టించుచున్నారు. కొంపలు తగుల పెట్టుకొనిన మంచి యిండ్లను కట్టించి యిచ్చెదరు కదా యని యింటి ఉచితము గ పెట్టెతురు కదా యని వారియిండ్లు వారే తగులపెట్టుకొనుచుండిరి. పూర్వపు స్థితికంటె ఈస్థితియే బాగున్నదట. హిందువులు మహమ్మదీయులకు నిరాశ కలుగుచున్నది. ఆదిద్రావిడులు పనితానికి చేరి గనుక యంత్రకాలవారిద్వారా ప్రభుత్వము మున్నగువారికి మద్దతుగనున్నారను నమ్మకము కలిగినది. ఆదిద్రావిడులుచేసిన తప్పులను చూడనట్లు ఊరకొనుచున్నారను నమ్మకము కలిగెను. ఆదిద్రావిడులేమి చేయుదురోయని భయము చేయుచున్నది. పోలీసువారితోగాని మేస్ట్రేటుతోగాని చెప్పకొనిన ప్రయోజనము కలుగదనినమ్మిరి.

వారిలోచాలమంది నైసికోద్యోగములుచేసి పంచములు చుక్కొన్నవారున్నారు. సులేదారులున్నారు. హవేలిదారులున్నారు. వారికి అధికారము నిమ్మకపాతమునందు సంతయమును లేకున్నకప్పుములు నివారణకాని నిరాశయు చెందినప్పుడును అల్లరులు జరుగుటకు అస్పదముండును.

పెరంబూరు, పులియనుతోపులలో ఆపరాధపు పోలీసును పెట్టి ఇండ్లయజమానులదగ్గర పన్ను పనులుచేయుట నిరపరాధులను శిక్షించి ఆపరాధులను విడిచిపెట్టెట్లును. ఇంట్లన్న వారు చాలమంది హిందువులు మహమ్మదీయులునైయున్నారు. ఉభయలలో హేందవులు మహమ్మదీయులే యెక్కువనిరుపరాధులుగ నున్నారు. ఆదిద్రావిడుల ఇండ్లు అంత యెక్కువ ఖరీదైనవికావు. ఇన్నిదవి ఖరీదేమియు చేయవు. అందుచేత పన్ను యాచు హిందువుల మహమ్మదీయుల ఇండ్లపైపెనును. పంచములకు పన్నుండదు. పన్ను యిచ్చుకొనేవారేగాక పట్టణములోని చాలమంది దానిని కంటిగించుకొందురు. ఇట్లు పన్నుకట్టుటచూచి తక్కినవారు వారియందు అభిమానముతో పనులు మానుకోవచ్చును. అట్లు పనులు మానుటచే కార్యరేపనవారికి నష్టము కలిగి పట్టణపు ఆరోగ్యము చెడిపోవును.

కావున మేము క్రింది ఉపాయములను సూచించుచుంటిమి.

(1) ఉచితముగ భోజనము పెట్టెదగ్గరిని ముగించవలెను.

(2) ఇన స్పెక్టరు హంసీనును వెంటనే బదిలీచేయించవలెను. పోలీసులో చాలమందికి తాళగా ఇతరులను పెట్టవలెను.

(3) సుందరాచార్యులవారినికూడ బదిలీ చేయవలెను.

(4) తప్పుచేసిన వారెవరైనను శిక్షించుటకు దని ప్రకటించవలెను.

(5) ఆదిద్రావిడులను అల్లరి జరిగిన ప్రాంతములో నొక వోటుగాని, దగ్గరదగ్గరకాని ఉండనియ్యకూడదు. వారి శివములను చెన్న పురికి ఆపల పెట్టించవలెను. కూనూరు, విల్లివాకము, అంబత్తూరు, అనడి, ఎన్నూరు, మున్నగుస్థలములకు పంపించివేయవలెను. వారిని రైలులో పనికి తీసికొనిరావచ్చును. అప్పుడు వారిని పోలీసుకాపలాలో పెట్టి తీసికొని రావలసిన అగత్య ముండనేరదు.

(6) స్వామి దేశికానందుతోనున్న సంబంధమును ముగించి వేయవలెను. అతనికి గవర్నరు పెంజునవారు డబ్బియ్యకూడదు.

మేము మాలల శిశువులలో నుండగా సుందరాచార్యులవారు ఆవేశ అక్కడకు వచ్చినావా యని మేము దేశికానందునడిగితిమి. రెండుమాడుగోజులనుండి వచ్చుట లేదని మాకు చెప్పిరి. తరువాత మేము మదురయి శిశుగారితో మాటలాడితిమి. ఆఉదయము 9 గంటలకు ఎం. పి. రాజా, సుందరాచార్యులవారును, పెరంబూరులో నుండిరిని

అంధ్ర మండలములు

కల్లు పాటలు

సాలకొండ తాలూకా పాటలు 1వ తేదీన జరిగినవి. దాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యముగారు మున్నగువారు వెళ్లిరి. తాసిల్దార్ పాటలను జరిపిరి. మూడు దుకాణములకు పాటలు జరిగినవి. కాని వారిలో యిద్దరు మరల స్థలమునకువచ్చిరి. ఆనాడు సాయంకాలము గొప్పసభ జరిగినది. దాక్టరుగారు రువ్వనించిరి.

లిలక స్వరాజ్యనిధి

లిలకనిధికి వసూలైన యెత్తముల వివరము అనకాపల్లి 116 రూపాయలు, చోడవరము 220. మాడుగుల 120, విజయనగరము 1100 రాట్టములకు ప్రత్యేకముగ కొంత సామ్యముబడెను. సరసిపట్నము సాలకొండలో గూడ విశేషట్టలను తగలబెట్టిరి. దాక్టరుగారు 3వ తేదీన రాజవంశికి వెళ్లిరి.

సార్వత్రికపురము పాటలు 8వ తేదీన సాట్టపుర్యోగులు పాటగాండ్రను రహస్యముగా బండిలో తీసికొనివచ్చి కొంత ధాష్టీకమునుగూడ చూపిరి గాని ఆపాటగాండ్రకు బోధించుట కెటుల నోఅసహాయవాదులకు వీలుచిక్కుటచే వారు బోధించిరి. పాటగాండ్రందరును సాడకుండు వెళ్లిపోయిరి.

విశాఖపట్టణముజిల్లా పాటలు

రెండవసారి పాటలు 25వ తేదీనుండి ప్రారంభమయ్యెను. దివిజనలు అఫీసరు కుప్పసామయ్యగారు చిత్రచర్యలను ప్రారంభించిరి. ఒకవంట పాటలనితెలుపుట మరయొకవంటపుట సరిగా సంగతిచెప్పకపోవుట ఒకతేదీన తెలుపుట మరయొకతేదీన జరుపుట విజయనగరము తాలూకాలో 21 దుకాణములున్నవి. 8 దుకాణములను పాడిరి. మూడుదుకాణములవారు మరల రద్దుచేసికొనిరి. ఆ తేదీ ము రద్దు చేయబడినది. అఫీసరు సర్కారులులో మరల పాటలనుజరుప ప్రయత్నించెను. చీపురుపల్లి, యాచెర్ల, సంచారములలో పాటలు జరుగునని తెలిపిరి. అచోట్లకువచ్చి టికిని వెళ్లితిమి.పోలీసువారుగూడ మావలెనే మాన పోయినవచ్చిరి. 1వ తేదీన యాచెర్లలో సాట్టబండ్లలోతులు కొంత మందిని తీసికొనివచ్చిరి. ఆగ్రామమున 15 గుడికలై లేవు. అది గంజాంజిల్లా సరిహద్దులో నున్నది. గర్లపల్లియైన రాజా అంకితం జగ్గారావుగారి వత్తుకరలే ఆయిండ్లలో నున్నారు. అచటికి వెళ్లుట ప్రజలకు చాల యిబ్బందిగా నుండెను. రాజాగారి టికివలెనే చనిపోయిరి. వారి ఆస్తి కొద్దో ఆఫ్ పార్సీవారి క్రిందనున్నది గాన ఆస్తి లెక్కను వ్రాయుటకు దివిజనలు అఫీసరు అచటకు వచ్చి ఆసందుపాటిని రాజాగారి మందిరమున కల్లు పాటలను జరిపెను. ఆసంగతి ఎవరికినితెలుపలేదు. ఆనాడుదయమునుండియు సాట్టగుమాస్తా భరణతులను పుచ్చుకొనెను. పాటగాండ్రకు నోటిమాటతో వాదనములు జేసిరి. రాజాగారి మేనేజరు అడిగిం సుబ్బారావుగారును రాజాగారి నౌకరులును సాట్ట బండ్లలోతులను ప్రజలను ప్రోత్సహింపవలెనని. 11 గంటలకు దివిజనలు అఫీసరువచ్చి గుమ్మమున కడ్డముగా నిలుచుడి యితరులలోనికివచ్చిన తీరించెదరు. పాటగాండ్రు మాత్రమే రావలెనని చెప్పెను. భాస్కరరావు సుందరరావుగార్లు మాత్రములోనికిపోక మానవలెనని. కొనాడ బారావ సాట్టనుయిన స్పెక్టరు కంకరయ్యగారు దౌర్జన్యముచేసిరి. ప్రజలు చాలకొంతిని చూపిరి. పిమ్మట హాలులోకి వచ్చుటకు దొడ్లగులాప్సకొనిరి. కాని అచట మరల నిరోధించుచు నిలిచిరి. బయట తాళమువేసిరి. సాట్టయిన స్పెక్టరు లాగుతేలులో పిస్తోలును బాచుకొనెనని తెలిపినది. ఈసారిని పట్టుకొని యుంచిరి. మేములోనికి వెళ్ళగా సాట్టబండ్లలోతులు మొదలగువారు మమ్మకొట్టిరి. భాస్కరరావుగార్లు కొద్దిదెబ్బలుతగిలెను. కొంతసేపటికి మర

ని చెప్పెను. సుందరరావులవారి రక్కడ నున్నచో జెకాండులవా రెండుకు లేదని చెప్పవలెనని? నిన్న సాయంకాలము టెట్టలు చేయుట ప్రాధానియము యుత్తించిరట. పనిలేకుండ సాట్టనువచ్చి వారిని మట్టిపనిలో పెట్టుకొనుటయు యుత్తర సాట్టయలను ప్రోత్సహించుటయు చేయుటయు ఆల్లరులు తీరిపోవును. పోలీస్ ఆట్టు చేసినను ఉభయములను సద్భావముకలిగి హిందువులు, మహమ్మదీయులు ఆదివాసియులు సఖ్యముగ నుండుటకు కొంతకాలము ప్రయత్నిండు. గావున వారి సభయలకు నేరుపరును టవనరము.

పి. ర్యాగరాయచెట్టి, టి.కేశవచెట్టి, ఉస్మాను, రామయ్య గొల్లెయ్యారు, సి. వడికేం, మమ్మిఖాం మొదలయ్యారు.

ల మమ్మి రానిచ్చిరి. బయటనున్నవారికి కిటికలకుండా దబ్బునిచ్చి వారిని లోపలికి తీసికొనివచ్చుట మున్నగు చిత్రములు చేసిరి. అడిగిం సుబ్బారావుగారు మహాపీఠాధి పీఠుడయ్యెను. ఆ తేదీ ప్రోత్సాహమున రాజాగారి నౌకరు కేశు మున్నేను 6 దుకాణములను యిద్దరు గ్రామమునకులు రెండు దుకాణములను మరి కొన్నిటికిని గంజాం జిల్లావారును పాడిరి. మొత్తము సేలకు 58 గట్టినది నిరుకు 1500. ఏండ్ల దామాసా 628. ప్రభుత్వప్రతిష్టగాలి కెన్సి పోయినది. ఎన్నితంటాలు పడినను జరిగిన దిరికయే. ప్రభుత్వము వారసుమతించిన తానేసాడెదనని దీనిజనులు అక్కినరు చెప్పెను. రాజాగారుపోయి సెలరోజులైన తానుండానే రాజాగారి మేడలో కల్లుపాటలు పాడించివారు. ఎంతటివ్యవస్థ అని లెతులందరును చాల విచారింపిరి. ఈపాటలు ఆక్రమ నుగుటచే కొట్టివేసెద రమకొనుచున్నారు.

భద్రుబట్టలు.

చూచెల్లనుండి పొందూరు వెళ్లితిమి. పొందూరు భద్రుబట్టలకు చాల ప్రసిద్ధికెక్కినది. అచట మంచి భద్రుమూల పడకెదరు. మంచిబట్టల నేడెదరు అటనుండి శ్రీకాకుళము వెళ్లితిమి. అచట ప్రకృతమయిన పట్టుకాలు భద్రుబట్టలనిపు డమ్ముచున్నారు. మేము పరీక్షించగా కొన్నిటిలో విచేతనాలును కొన్నిటిలో యిండియా మిల్లు నూలును కలిశి కనపడినది. బయటి దళారు తిట్టి కలితిబట్టలను నేయుడని చెప్పి నేరగాండ్రకు అడ్డామ్మల నిచ్చిరి తెలిపినది ఈకలితి లేకుండ చేయుటకు విశాఖపట్టణము కాలగ్రెసు సంఘమువారు ప్రయత్నించున్నారు. అందుకొరకు వారు ముఖ్యస్థలములకు వెళ్ళి నున్నారు.

బల్లారిమండల సమస్య.

ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటకు కాలగ్రెసు స్థాయిసంఘముచే నియమింపబడిన సభ్యులు ఎన్. సి. కల్పరపు, కాపాట్ల కాడప్ప కొండా వేంకటపుయ్య, హరిసర్వోత్తమరావుగార్లు 4వ తేదీ వుడమముకు బల్లారికివచ్చిరి. స్టేషనుగడ్డ వారికి ఘనమగు స్వాగత మియ్యబడెను. వారిని పూర్వోక్తపులో తీసికొనివెళ్లిరి. ఆనాడుమధ్యాహ్నము 8 గంటలకు వారు రహస్యముగావచ్చి నలిపిరి. సాయంకాలము వాడివిలాస వాటకలో బహిరంగసభ జరుపబడెను. కొబాలిజీ గారధ్యక్షుల వహించిరి. వెక్కువేలమంది ఆసభకువచ్చిరి. స్వరాజ్యప్రాప్తికి దౌర్జన్యరాహిత్యము ముఖ్యతము. 100 ఏండ్లకు వైగా మనము ప్రభుత్వమునకు సహాయముచేయుచుండిమి. నేటికిసహాయము పాతమై దాని నుండి ఆసహాయము బయటదీసినది కల్పరపుగారాంధ్రభాషలో నుడిపిరి. స్వదేశీనియమును విచేతబట్టల బహిష్కరణమును ముఖ్యముగా నుండిన గాని ఆ సహాయోద్యమము నెరవేరదని వేంకటపుయ్య గారాంధ్రమున నుడిపిరి. ప్రజలు దౌర్జన్యవిరహితమగు ఆసహాయోద్యమమును బాని యొకవత్సముతో నిరంకుకాధిపత్యము నెమ్మొక్కనవలెనని అధ్యక్షుడు కన్నడభాషయందు నుడివెను. బల్లారి న్యాయవాదులలో ప్రముఖుడగు డి. హెచ్. రంగారావుగారు న్యాయవాది వృత్తిని మానిరినని సభలోతెలిపెను. రాత్రి 8 గంటలకు జయజయధ్వనులు వెలగ సభను చాలించిరి. సంఘమువారి రహస్యలోచన మింకను కొంతకాలమునకును జరుగును. బహిరంగసభలను జరుగుచుండును.

మహాత్ముడు కలకత్తాకు వెళ్లుట

4వ తేదీన మహాత్ముడు మహాత్మ్యవారి, అజ్ఞాన సోపాని గార్లుమున్నగువానుబాసానుండికలకత్తాచేరిరి. ప్రజలయొత్తిడిని తెచ్చించుకొనుటకు వారు కలకత్తాకు 8 మైళ్ళదూరమునున్న డెండంకంటోనుమొట్టు స్టేషనులో దిగి హోటారుబండిలో చిత్రరంజన దాసుగారియింటికి పోయిరి. మహాత్ముడు కలకత్తాలో వారము దినములుండురు. మహాత్ముని రాకవలన విచేతబట్టల బహిష్కరణమును గూర్చిన యుత్సాహము మరల హెచ్చినది. 4వ తేదీన వలంటీరులు చాల శ్రద్ధతో పనిచేసిరి. వారముదినములు గడువియ్యవలె నని దుకాణవారులు గోరిరి. ఆల్లరులేమియును జరుగలేదు. 4వ తేదీన జరిగినసభలో 5వ తేదీనుండి విదేశబట్టలను తాను తీసికొని రావని 3000 నుండి పిమ్మట నిర్భయించిరి.

ప్రమ్మయినాయనుకాలగ్రెసు

ఈసభ నేలంబునెలలో తోనపుబాప్టిస్టుగారి అధ్యక్షుల క్రింద జరియ్యలో జరుగును.

గ్రామోద్యోగులసభ

కృష్ణామండల గ్రామోద్యోగులసభ కొన్నిప్రయత్నాలకు ముగిసిన 8-9 తేదీలను కైకలూరులో జరుప వీలులేకుండపోయినది. మరల నెన్నడుజరుగునదియు ముందు తెలుపబడును.

వాతావరణ నిధి

1921 సం. సెప్టెంబరు నెల 6-వ తేదీ మంగళవారము

జిల్లా ముఖ్య పరిశ్రమలు	తేదీ 6-వ తేదీ	తేదీ 7-వ తేదీ	తేదీ 8-వ తేదీ	తేదీ 9-వ తేదీ	తేదీ 10-వ తేదీ
గోదావరి	87.2	75.9	...	22.52	5.7
కర్ణాటక	69.9	80.6	...	11.60	18.97
కాకినాడ	88.9	77.0	0.07	22.57	9.8
బందరు	52.6	79.2	0.08	24.20	0.97
గుంటూరు	54.7	77.2	...	16.80	8.80
నెల్లూరు	57.4	79.1	...	9.12	9.82
చువనూరు	56.9	77.4	...	8.77	8.25
పూర్వరాచాడ	87.4	71.1	0.08	18.94	21.16
ఆనంతపురము	28.8	72.1	...	8.17	16.89
బళ్లారి	93.8	7.2	...	5.11	9.64
కర్నూలు	52.3	78.7	...	1.55	6.82
కడప	56.4	76.8	...	21.65	16.6
తెలంగాణ	79.1	64.8	0.01	21.30	19.27
కొనకంబత్తూరు	87.5	70.8	...	8.29	8.45
కల్లూరు	91.6	72.6	...	23.48	18.66
వేలూరు	92.1	71.9	...	88.05	1.64

అంతటను వాయుభారము హెచ్చెను. కల్లూరులో ఒకచోట సరిగాను మిగిలినదేములలో కొంచెముగాను హెచ్చెను. అన్నిప్రదేశములలోను మామూలుకంటె ఒకచోటైన గారేత్తుకొంటిబయలులో కొంచెముతక్కువ. ఉష్ణము తూర్పు తీరమున కొంచెము హెచ్చెను. మిగిలిన ప్రదేశములలో మొత్తముమీద మామూలులేవు. పశ్చిమభాగమున మధ్యమెన్నెము మామూలుగానే యుండెను. మిగిలిన ప్రదేశములలో మామూలుకంటె కొంచెము ఎక్కువ. కల్లూరుకమాలో కొన్నిస్థాంతులలోమాత్రము కొంచెము తక్కువ. మలబారులోను దత్తవంశములలోను రాత్రి ఉష్ణము మామూలుగానే యుండెను మెసూరులోను కల్లూరుకమాలో కొన్నిస్థాంతులలోను కొంచెము తక్కువ. తూర్పుతీరమున వాయువు సందార్భత కొంచెము తక్కువ. పశ్చిమతీరమున కొంచె మెక్కువ. ఇదిగ్రహదేవులలో మామూలుగానే యుండెను. అన్నిప్రదేశములలోను మేఘము లేవు. అన్నెండ్రావంతమున మాత్రము ఒక మోతదుగా గలవు. మెసూరులోను పశ్చిమతీరమునను వర్షము గలదు. సర్కారులలో వక్కడకక్కడ కలదు.

వాతావరణము చాగుగనే యుండెదమృత.
ఎన్ ఆర్. యు. సపూరు.
వాతావరణ కార్యక్షణము.

కృష్ణాపుష్కరం వలంటీరులు

పిరు చెజవాడలో 18 గోబులనుండి యాత్రిక సేవను చేయుచున్నారు. 2వ తేదీ సాయంకాలము వారివిరము మాయబడెను. విజయనగరమునుండియు గోదావరి కృష్ణా గుంటూరు వంశములనుండియు చీరాల, పేరాల, రామనాడు, పైదరాబాదు, బాపట్ల, కాళహస్తి, నెల్లూరుపట్టణములనుండియు పిరు వచ్చిరి. తెలుస్తేవనులోను నదీతీరమునందును దేవాలయములలోను బహులలోను పట్టణమునందును స్త్రీములలోను పిరు యాత్రికులకు విశేషమగు సేవచేసిరి. తప్పిపోయినవీటిను 40 నుండిని తిరిగిదొరులకు మరల నగలతోగూడ సమర్పించిరి. యనమర్లలో లక్ష్మీవరసింహంగారు వారికి తోటవిందుచేసిరి. ఆనాడు గంపలగూడెం తమారరాజాగారి చర్యతీతసహించిరి. దాక్టరు ఆనం టి లక్ష్మీపతి, నోరి రామకృష్ణ, గార్ల నారాయణరావు, విస్సంపెట్టి వెంకటరత్నంగార్లును, వాణి గ్రంథాలయముద్రాకాలాధికారులును గాంధీ పరీక్షచాలయము వారును చాలసహాయము చేసిరి. కన్యకాసరమేక్యతీతమువారు వలంటీరుల కందరికి సువిరముగ భోజనముపాడు. మెసూరులోని దేవవాడ స్వరాజ్యసేవకసమితి సేవానందరావు 0-12-21 చాననగరింగరావుగారు రంధివార్తనుపిరి. 4వతేదీ, (గోదావరి.)

మాపలాలు ప్రకటన.

చెన్నపురి ప్రభుత్వ ప్రకటనము

2వ తేదీని కొత్త విషయము లేవియును తెలియలేదు.

పోన్నాని 3వ తేదీ తంతివార్త

3వ తేదీని మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు కచేరీలలో పని ప్రారంభమై జరుగుచుండగా పట్టణము వంకరుండి మాపలాలు ప్రెజిడెన్సీ దొంగకొనుటకు వచ్చుచున్నా రనుచుండి బయలుదేరి వుద్యోగులు మొదలగువా రందరను భయభ్రాంతులైరి. వ్యాయవాదులను పార్టీలను వెంటనే పారిపోయిరి. దుకాణదారులు దుకాణములను మూసిరి. ఉద్యోగులు మాత్రము కచేరీలలో నుండిరి. పోన్నానిలోని మాపలాలు పిప్పవకారుల నెదిరించుటకు వెల్లిరిగాని ఎవ్వరును కనబడనందున వారు వెనుకకు వచ్చిరి. పిమ్మట దుకాణదారులు మరల దుకాణములను తెరిచిరి. చాలమంది శరణార్థులు కుటుంబములతో ప్రతిదినము పోన్నానికి వచ్చుచున్నారు. బియ్యము మొదలగునవి దొరకుట కష్టమగుచున్నది.

దోపిడిగాండ్రను పట్టుకొనుట

మామూలులో నొకధనుడు నలుగురును దోపిడిచేసి 13 మంది మాపలాలు సామానులను తెచ్చుచుండగా పోలీసు సబ్బయినస్వేక్టరు కున్యా రామను నాయకుగా వారి నందరిని పట్టుకొని పోన్నాని సబ్బయిలులో నుంచిరి.

మాపలాలు విచారణ

తిరురంగడిలో తలపడినవారిలో పట్టుబడిన 3వ మందిని కల్లెకోటలో స్పెషలు ఫస్ట్ క్లాస్ మేజిస్ట్రేటు కున్యా రామనాయకుని బి. ఏ. గారు 1 తేదీనుండి విచారణ చేయుచున్నారు. ఆ ముద్దాయిల నందరినీ పోలీసువారు గురుతుపట్టిరి. పర్యావీల పక్షమున 12 గురు సాక్షులునున్నారు. తిరిగి 6 వ తేదీని విచారణ జరుగును. తానూరులోను చట్టుపట్టున 2 వ తేదీని 82 మందిని పట్టుకొనిరి. 2, 3 తేదీలలో పోన్నానిలో 40 బందిబోటులు జరిగెను. సేనలకొరకు 7 బుసా తెలిగొని కచేరీల నాప్రాంతముల నేర్పరుచుటకు పోట్టుమాట్లను జనరలుగా రనుచుంటిరి.

కున్యా తాంగలును పట్టుకొనుట

మామూలుగా కున్యా తాంగలు అని పిలువబడు కున్యా తాంగలును (మలాపురము కాపురము) పట్టుకొని తిరును బాడినుండి 3 వ తేదీని కల్లెకోటకు తీసికొనివచ్చిరి. ఉత్తరమలబారులోగూడ పిప్పవమును వ్యాపించి కేయలుకు కాబోలు నడకు నాదాపుమునకు పారిపోవ మాదుమండెను. తిరునుబాడిలో మేనేజరు కోలాలు గోవిందనాయకుగారి తాంగలును పట్టుకొనిరి. అరెస్టును 30 ఏండ్లు, అతడు గడ్డము నకు రంగుచేకొనెను. పకతూరు పోలీసులను మాస్టాలతో నుంట్లని అరెస్టు చేయబ్రకొనెను. అరెస్టుయెద్ద కొన్ని కర్తులు బాంకినోట్లు కొరికినవి. అరెస్టు చేసిన సాలకు పంపిరి. అరెస్టుయెద్ద భిలాభతుడుములు (యూనిఫాము) కూడ కొన్ని యుండెను. పిమ్మట అతని రజాయిని పరీక్షచేయుగా దానిలో 555 రూపాయలనొట్లు దొరికెను. అరెస్టుయెద్ద మొత్తము 700 రూపాయలుండెను. అరెస్టుకరును (మరియొకమాపలా) గూడ పట్టుకొనిరి. 3 వ తేదీని వారి నిద్దరిని కన్నూరు సెంట్రలుజయలుకు తీసికొనిపోయిరి.

హిందువులను మరల మతములో చేర్చుకొనుట

మాపలాలుచే బలవంతముగా మతమతములో కలుపబడిన హిందువులను మరల హిందూమతములో చేర్చుకొనుటకు పూర్వవార పరాయణులలో పలుకుబడి గలవారు గట్టి ప్రయత్నములను చేయుచున్నారు. వారు వానిని త్వరలో వెల్లడించెదరు. ఇప్పుడుటల తురకలుగా చేయబడినవారి కుటుంబముల కీపిర్వాటు దుషుని నివారక మగుగాక యని భాంబాయిలోని యిండియన్ సోషల్ రిఫార్మిస్టు ప్రతిక ప్రకటించినది.

అంగడిపురమునిషయములు

(4 వ తేదీగల పాపములు తంతివార్త)

అచటనున్న వుద్యోగులు, తాసిల్దారు, సబ్ మేజిస్ట్రేటులు, బ్రాహ్మణులకూడ కుటుంబములతో తప్పించుకొనిపోయిరి. ఇతర హిందువులకూడ చాలమంది కుటుంబములతో ముందుగానే తేదీపోయిరి. పేరింటలనున్నాలో 21-వ తేదీని అరెస్టుచేయబడిన 22-వ తేదీని పులింగడి మాపలాలును 23-వ తేదీని కురక మాపలాలును మామూలుగా దోపిడిచేసిరి. ప్రెజిడెన్సీలోను మలవెలగల స్థానపులను తగులబెట్టిరి. ఇనుపపై పగులగొట్టి దానిలోనున్న 1800 రూపాయలలో 1000 రూపాయలకు మాని

పోయిన రూపాయి నొట్లుండగా వానిని తగులబెట్టిరి. మిగిలిన 900 కు చిల్లరయుండగా దానిని వారు ఖర్చుల కుపయోగించుకొనిరి. పేరింటల మన్నా నుండి మోటారుబసులో తీసికొనిపోయిన కిరీసనాయిలుతో 28-వ తేదీని అంగడిపురము తాలూకాకచేరిని తగులబెట్టిరి. మునగలుకొట్టు సబ్ మేజిస్ట్రేటుకొట్టు మున్నగు నన్ని కచేరీలలోని రికార్డును తగులబెట్టిరి.

తిరుూరులో పట్టుకొనబడిన మాపలాలుగూడ మూత బండిలో 31-వ తేదీని కన్నూరు జయిలుకు పంపిరి.

స్పెషలు మేజిస్ట్రేటులు

వారి చెట్టి, ఉమరతుట్టి సాహెబు, గంగాధరయ్యరు గార్లను స్పెషలు మేజిస్ట్రేటులుగా నేర్పరచిరి. వీరు సైనిక శాసనపు కేసులను విచారించెదరు. కొంతమంది మాపలాలు విచారణకు తెచ్చిరిగాని ఫిర్యాదీలు లేనందున వారిని మరల చెనసాలకు పంపిరి.

మాపలాలు ప్రయాణము

మేజిస్ట్రేటుగాని సబ్బయినస్వేక్టరు హోదాకు వై బడిన పోలీసు వుద్యోగిగాని సామయిచ్చిరెప్ప మాపలాలు ప్రెయి నులో మానిక రానుండి వల్ల యారు వరకును ఏ స్టేషనునుండియును పాలపూటు స్టేషనునుండియునుగూడ ప్రయాణము చేయగూడదని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రకటించెను.

ఎలియనాయకును పట్టుకొనుట

3-వ తేదీరాత్రి కడుచువత్తరముగ నీనాయకును మూరు పూటులో చెట్టిగారు పట్టుకొనిరి. ఇతనికిగూడ నల్లరులలో సంబంధమున్నట్లు సాక్షులు కలదని వుద్యోగులకు తెలియును. అరెస్టు చేసి వెంటనే సబ్బయిలుకు పంపిరి.

గవర్నరుగా రిఫిరెండించుట

ఖానుసాహెబు కలాది మొయిదు త్రి సాహెబు, గారును అరెస్టుచేయబడు వున్ని కమ్మ సాహెబుగారును తప్పించుకొని రాగలిగినందులకు వారి నభినందించుచు గవర్నరుగారు తీర్మానము వ్రాసిరి.

5 వ తేదీగల కలక్టరు ప్రకటనము.

మలబారు కలక్టరు 5 వ తేదీ సాయంత్రము చేసిన ప్రకటనము 4 వ తేదీని తిరుూరునుండి యొక సేన పడవమీద పోన్నానికి వెళ్లెను. 2 వ తేదీని మలాపురమునుండి బయలుదేసిన సేన పండికడుకు చేరెను. దారిలో నెనటను మాపలా గుంపులు కనబడలేదు. నీలాంబర తిరుమల పాడుగారి కుటుంబము నురక్షితులుగా కల్లెకోటకు వచ్చెను. నుండేరి మునగలుకొట్టు దొంగకొని పిమ్మట దానిని తగులబెట్టిరి తెలియుచున్నది.

మాపలాలు కేటులు.

తిరుూరులో స్పెషలు మేజిస్ట్రేటు విచారణ ప్రారంభించెను. ఇంతవరకు తానూరు మున్నగు స్థలములలో బట్టుకొనబడిన వారికి 200 మందికి చెరి రెండు ఏండ్ల చొప్పున కఠిన శిక్ష విధింపబడెను. వారిందరిని కోయంబత్తూరు సెంట్రలుజయలుకు పంపిరి.

చెన్నపురి ప్రభుత్వ ప్రకటనము

3 వ తేదీగల సేనాని తంతివార్తను 5 వ తేదీని చెన్నపురిలో ప్రకటించిరి. మలాపురమున కుత్తరముననున్న సేనల నుండి వార్తలరాలేదు. 31-వ తేదీని సేనలు తాలూకాకు పోయి కొందరిని పట్టుకొనెను. తిరురంగడి పోరులో ఒకడు చనిపోయెను. ఆర్థులకి గాయములు తగిలెను. వారిలో నిద్దరిటీవల చనిపోయిరి. వై నాడులో అల్లరులు లేవు. వైళ్లలో ప్రయాణికులు రాకపోకలు చేయుచున్నారు.

మాపిళ్లాలకొర్రాగ్ని

మాపిళ్లాల మహాభూరుజు. చాలకాలము నుండియు దౌర్జన్యములకు చేరువడసినవారు. వీరు ఆగ్రాజాహుంబు, అనెమిలే బలశాలులు. వహానల్రామమున పోరాడి యుద్ధంబుగూడ నేర్చుకొనిరి. వీరికి దురాగ్రహము అన నెట్టిదియో తెలియదు. కాని కోపమునకు గారణము పుట్టియెడల త్వరలో సహజభూతము గోలపోయెదరు. మరలవిషయములలో వీరియూ శరణుతీరము. అయినప్పటికిని తమంతట స్వేచ్ఛగా నేకార్యము చేయరు. మాత్రం సత్కృతిని తమనాయకు లొసంగు నాజ్ఞ నల్లఁగి పరు. వీరు మహాదురాగ్రహముచేత నెట్టిపక్షములకు దగిలెను తమతాపాద్యులు నిరంశువాని యులు గాంతి నెలకొల్పుటకు బూడిదతో తర్రీక్షణము ఏర్పరచగలరుల సేని వారెవరు నుండురు.

ఇప్పుడు శివశివలో మహాభూరు యుద్ధము వెచ్చు పెరుగుచున్నది. దీనికి కారణము ఆవాక్యోపసంగోచము. మలుపురు ముల కారణములచేతగ్గోరురు. నిశ్చయముమాత్రమం

కను బయటపడలేదు. సత్కృతుల గనుకొనుటకు ప్రయత్నములకు వీరి లోకమునకు దెలుపుటకుదాడ దెప్పనిస్థుంధము! కొంతకమువారి ప్రకటనవ్యాములు వేరవ్యాములు. ఇతరములు మాచినవారు చెప్పెడు సంగతులు అబద్ధములుగా బరిగెడింబుడును. ఇక నికము బయటపడుటకు ప్రోవయేసి! వత్రికలలో బ్రయత్నింబు లగు మాపిళ్లాల యాగడములు నిజముగా నన్నట్లు యిలేవారివ్యాయావ్యాములుపరికిలించి మనభర్తమాచించి పవలయును. సహానుని గాకరణాదులను ముటిరిగిగరగా దిట్టుకు ప్రభుత్వమువారి కిది నుంచినను మును. సహానుని రాక రహావ్యయము భర్త సులూహావ్యయము భూసంస్థాపనములో ప్రతిష్ఠాభిమానముగనునించుట మహాభూములకు గారణమగును కనుక నీ రచ్చకు సహానుని రాకరణము కారణమై యుండి నహా మనుషు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని మనయుద్ధయమును కొలది కాలమునిలుపలసి యున్నది. అంతటితో నిరమించక యాయల్లరుల నణచుటకు దొరతనమువారి సత్ప్రయత్నములకు తోడ్పడవలసియుండును. మఱి, మాపిళ్లాలపక్షమున వ్యామున్న దని యోగ్యదినపట్ల వారిపక్షము వహించి వారి పక్షాటివోని యుగలుగనియుగూడను. వారికి ఎవరియూలగున గాని యాకమముగా కష్టములు ప్రాప్తమైవో వారి కల్లెగిధిముల సాయము చేయుట మనవిధి. అనగా దౌర్జన్యమునకు బురికొల్పి వారికోబాటు యుద్ధము నలుపల తెనని కామనాయకప్రాయము. వారిదుఃఖ కారణముల వాతముచేయుటకు వారం మైసట్టియు సత్కృష్టపట్టియు సర్వప్రయత్నముల గావించంతేన. కాబట్టి మననాయకు లిసందర్భమున గభాజాగ్రూకతతో మెలగువలసియున్నది.

విలేఖకులకు సూచన.

విలేఖకులు వ్రాయువ్యాసములు, జాబులు, కాగితమున కొకతెపున స్వప్రముగ గన్నించులాగున సిరాతో వ్రాయవలెను. ఎంత క్లుప్తముగ వ్రాసిన యంతమంచిది. దీర్ఘముగనున్న ప్రకటించుట కష్టము. ప్రతి పేజీ అనుగుననుసంతకము చేయవలెను. సంతకము లేనివి ప్రకటింపబడవు. సంతకము ప్రకటింప వలదని వ్రాసినవో ప్రతికయందు ప్రకటింపబడదు. నిరాకరింప బడిన వ్యాసములు ఎప్పటికప్పుడు మామూచనలయందు జూపుమందుము. ప్రత్యేకకృత్తులపేర వ్యాసములు పంపక, ఎడిటర్ ఆంధ్ర ప్రతిక అని వ్యాసములు లేఖలు పంపవలెను. —ఆంధ్ర ప్రతిక.

విచిత్ర ప్రకటన

యూరోపియనులకు విజ్ఞప్తి యని క్రింది ప్రకటనను మొయిలు ప్రతికలో ప్రకటించిరి:—ప్రకటనకర్త నిగోపియనుడు. భరతవర్షములోని తెల్లపురుషుల స్త్రీల ప్రాణములను రక్షించుటకు యందు దొరతనము మాపుచున్న తూష్టింభావమును ఇంగ్లండులో తెలుపుచు చేయుటకు తోడ్పడవలసినవారిలో ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు చేయదలచి యున్నాడు. తెల్లవారు భారతవర్షములో నివసించుట దుర్ఘటమయ్యెనని ప్రకటనకర్త తోచెను. ఉండవలసినవారు ప్రభుత్వ పక్షపాతియై యుండి, వారు అల్లరుల నడచుటయందు మాపుచున్న ఆలసత్వమువలన తనప్రాణములు పోగొట్టుకో వలయును. లేదా గంధిశిష్యుడై సుఖముగ నుండవలయును. ఇందుకోరకు యేర్పరచునధికి ప్రకటనకర్త రూ. 20 లు ఇయ్యదలచెను. ఉత్తరము వ్రాయదలచినవారు బాహ్య 707, c/o మేనేజరు మద్రాసు మొయిలు అని వ్రాసికోవలెను.

జనశురరము

25 ఆంధ్ర రాత్రి పుం 8 లకు శ్రీశైల మతగాయత్రీ వీరాధ్యక్షులగు జ. శ్రీ కాపురై నాగలింగమ్మార్తి గురవ్యాములవారి ఆధ్వర్యమున శ్రీశతీ పల్లమాంబిక జగద్గృహేటలో సర్వస్వరాయిరి. జి.దారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతినికలుగజేయుగా.

(865—8124)

జ. ఖి. మెన ప్రకటన

అతిశయిస్తేమీ, దీర్ఘ కాలమునుండి యుండునట్టి దినుషురనాయకు, నడుమనొప్పి, కణుపులందును, నడుమునందును, మోకాళ్లందును ఉండు, వారలొగములకు, వాపు ఉండునను లేకుండినను దీర్ఘకాల తక్షణం గుణముకలుగును.

Dr. W. N. Dixit, Merchant

POONA CITY

957 ఆంధ్ర నంద్యత గ్రంథములు వికారియూ డిపో, మైసూరు - మద్రాసు.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ వ్రేస్, లిమిటెడ్, బెజవాడ.

(1903-వ సంవత్సరం ఇండియన్ కలపెసిల ఆక్టు క్రింద రిజిస్టరు చేయబడినది.)

(3108)

మూలధనము రు 3,00,000

ప్రస్తుతము వసూలు చేయు ధనము రు 1,00,000

భాగము ౧.కి రు ౨.గి లు చొప్పున ౧౨,౦౦౦ భాగములు. భాగముల సొమ్మును దరఖాస్తునో రు ౫ లు; అలాటమెంటు అయినప్పుడు రు ౫ లు; మిగిలిన సొమ్ము ఒక్కొక్క మానమునకు తక్కువ కాని వ్యవధిగల 3 వాయిదాలలో ఇయ్యవలయును.

డైరెక్టర్లు

- 1 శ్రీ వైదా చిన రామకృష్ణయ్యగారు, జమిందారు, బాంకరు, కాకినాడ.
- 2 సూరి వేంకటసరసింహశాస్త్రిగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ కార్య నిర్వాహకసభాధ్యక్షులు, రామమహాన కేంద్రగ్రంథాలయధ్యక్షులు, బెజవాడ.
- 3 సడి-పల్లి వేంకటలక్ష్మీనరసింహారావు వంతు లుగారు, బాక-ఎల్-లా, మేనేజింగు డైరెక్టరు, ఆంధ్ర కర్మాగారము; ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాలగ్రెజు సంఘమునకు ప్రెస్టి, గుంటూరు.
- 4 బచ్చు నాగభూషణరావుగారు, కార్యదర్శి, భానదాయిని గ్రంథాలయము; భూస్వాములు; బ్యాంకర్లు; పేదకలపూడి. (గుంటూరు జిల్లా)

- 5 గి పుమంజాక నరసియ్యగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ కేకటాద్రివాడ; బాపిశాసరకాల; భూస్వాములు; వెనకాలెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- 6 పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు, బి. ఏ. భూస్వాములు; ప్రొవైటరు; నదిరీపట్లం
- 7 బొడ్డుపాటి మానుచుంట్ రావుగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ సత్యనారాయణ కలపెసిల గ్రంథాలయము; భూస్వాములు; బొడ్డుపాడు. (కృష్ణాజిల్లా)
- 8 పుచ్చా శ్రీరామశర్మగారు, కార్యదర్శి, ఆర్యబాలసమాజము; భూస్వాములు; వెనకాలెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- 9 అయ్యంగి వేంకటరమణయ్యగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ గౌరవ కార్యదర్శి, రామమహాన కేంద్రగ్రంథాలయ గౌరవకార్యదర్శి, బెజవాడ.

విన్నపము.

భారతజాతికి నవయుగారంభ మైనది. నవయుగావిర్భావమున నీజాతి తన యభ్యుదయ మార్గమున గమ్యస్థానము చేరి, విభవాభిరామంబగుటకు జనులయం దాత్మక క్షేత్రము వాత్మికారమును పురికొల్పును, వారికి కేవల వెనుకటి చరిత్రయందు గర్వమును, భావియభ్యుదయమందు విశ్వాసమును ఉజ్జీవింప జేయువలసియున్నది. ఇందుకొర కీ భారతీయవిభావము నభివృద్ధిచేయువలసియున్నది. మరియు నీజాతీయవ్యక్తిత్వ మెన్నెన్ని సంఘటన పరిణమించినదో వాని నన్నిటి నుద్ధరింపవలసియున్నది. కవితా మతల్లి వావాహనము చేసి యామె భక్తులసమగ్రులను ప్రచారణ చేయవలసియున్నది. ఆంధ్రవాఙ్మయమునకును, సాంప్రదాయపారంపర్యమునకును అనుకూలముగ జాతీయపురాణ గాథలను చిత్రించుచు, లెక్కన-పోతన-కృష్ణ దేవరాయాది జాతీయ హీరులపటములను వ్రాయించుచు, ప్రచురింపవలసి యున్నది.

ఈ కార్యమునకై విశేషముగ గ్రంథములును, చిత్రకళా నిర్మాణములును బహులు వెడలవలయును. ఇయ్యది, ముఖ్యముగ అన్ని పనిముట్లతోను పరిపూర్ణముగ సంపాదించబడిన యొక ముద్రణాలయముననే జరుగదగియున్నది.

ఆంధ్రదేశమున ముద్రణమునకుగల అపొకర్యములు ఆంధ్రదేశమున ముద్రణమునకును ప్రచురణమునకును, పూర్తిగా వసతి తక్కువగా నున్నదని భారతీయుగా చెప్పవచ్చును. చెన్న పురియందు గల కొలది తెలుగుముద్రణాలయములు లేవు పరితోనే తీరిక లేక యున్నవి; ఇంకేగాక, అక్కడ కూలిచాల హెచ్చుగానున్నది. ఇక తెలుగుజిల్లాలలో నక్కడక్కడగల ముద్రాక్షరశాల లన్నిటియందును ఒకటికంటెలాదక్క-యంత్ర సాహాయ్యము తక్కువగా నున్నది. ఇవియైనను "లాకలు బోర్డులు" "మ్యునిసిపాలిటీలు" "గవర్న మెంటు" - మొదలగు వారి పనులతోను, జాబ్ వర్కుతోను తీరికలేకయున్నవి.

ఇట్టిస్థితిలో శత్రువులైన గ్రంథకర్తలు, ఒక ముద్రాలయ మునుండి మరొక దానికి తిరిగి తిరిగి వేసారి కడ కట్టులో ఒక గ్రంథమును ముద్రింపగ లిగినయెడల, అది చక్కగా నుండక పోవుటయో, సమయమున కందకపోవుటయో, తటస్థించు

చున్నది. మరియు ఈ ప్రస్తుతస్థితియందు ఒక కేంద్రగ్రంథకర్తలయము ముద్రించువారును, ప్రచురణచేయువారును, అవ్యక్తములు చేయు వారునై యుండవలసివచ్చుచున్నది. మీరు మిక్కిలి గ్రంథకర్త లేక గ్రంథమును ముద్రించి ప్రచురించుటకు కలయు ద్రవ్యమును తానే నేకరించుకొనవలసి యుండుట ప్రాముఖ్యముగా నున్నది. ఈస్థితి నూటికి తొంబదితొమ్మిదివంతుకి దుర్భరముగా నుండును.

ముద్రణ మభివృద్ధి జేయుటకు దగిన సావకాశములు

ఆంధ్రదేశముందు ముద్రణాపొక ర్యాభివృద్ధికి, ఒక పూర్తియైన "టైప్ ఫౌండరీ" (Type foundry.) అనగా అచ్చు అక్షరములు పోతబోయు యంత్రాలయము చాలా అవసరము అక్షరములకు ప్రతి ముద్రాక్షరకాలవాదకు చెప్పు పురి నుండి విశేష వ్యయ ప్రయాసములకును కాలవిలంబనమునకును నోర్చి తెచ్చుకొనవలసి వచ్చుచున్నది. చెన్న పురిలో "టైప్ ఫౌండరీ" లేనను తెలుగు "టైపు"ల యభివృద్ధి కేమియు క్రద్ధ వహించుట లేదు. ఇతరదేశభాష లన్నియు అనేక రకముల "టైపు"లను గలిగియుండగా తెలుగున ౬ రకములే కలవు. వాటిలో నైనను 3 రకములే నులభముగా దొరకును. ఈ మూటిలోను గ్రంథముద్రణమునకు లభించుచుండు రకములే. ఈ సందర్భములనుబట్టి పూర్తిగా పనిముట్టుగ "టైపుఫౌండరీ" చాల అభికరముగ నుండగలదు. అనేక రంగులతో "వార్ ప్లాన్"ను చిత్రలేఖనములను ముద్రించుటకును - బొమ్మలను తయారు చేయుటకును, పుస్తకములందు విరివిగా పటములను వేయుటకును "లిథో" "ట్రెస్సు" "హాఫ్ టోన్ ప్రొసెస్" సామానులను ముఖ్యపరములై యున్నవి.

కేంద్రముద్రాక్షరశాల: ఆంధ్రదేశమున కవసరము

ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రస్థానము "టైప్ ఫౌండరీ" "లిథో" "ట్రెస్" "హాఫ్ టోన్ ప్రొసెస్" సామానులు వగైరా లతో నున్న ముద్రాక్షరశాల అక్ష్యంతావశ్యకముగ నున్నది. పుస్తకముల ప్రచురణమే గాక దేశపటములు, చిత్రకళములు మొదలగు వాని ప్రచురణయందు అవ్యక్తమున జరుపవలసి వచ్చును. ఈ కంపెనీవారు నిర్దుష్టము లైన ప్రామాణ్య గ్రంథములనే ముద్రించుచుందురు. పుస్తకములు బొమ్మలు వగైరా లు అచ్చు

వేసి, అచ్చుగ యాచేయు వ్యాపారము మిక్కిలి లాభకరమైనది. ఈ పనిని చేయుటకు ఆ కేంద్రంపెనీలు వెట్టిరకు కావలసినంత పని గలదు. ప్రస్తుత స్థితిగతులను బట్టియు క్రమవృద్ధి గాంచగల సావకాశము సంఖ్యను బట్టియు, భారత విజ్ఞానాభివృద్ధిని బట్టియు ఈ కంపెనీయొక్క లాభములు విశేషముగ వృద్ధిమై తీరవలసియును. ఈ కంపెనీ వ్యాపారము వెల్లుబడిచారునకు లాభకరముగ నుండుటయే గాక దేశోపయోగ మైనదిగ నుండ నున్నది. కాబట్టి ఇందునకు వెట్టిబడిచారునకును దేశమునకు గూడ బాహ్యవిశమున నీ గాక కాలాంతరముందు గూడ గలిగెడు ఉపయోగమును బట్టి ఈ ముద్రణయందు సర్వకవాదరీయము కాదని యున్నది. కావున ఈ కంపెనీ వై యుద్దేశ్యములతో ప్రారంభింపబడినది.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

ఈ కంపెనీ ప్రస్తుతము బాగా పని చేయుచున్న బెజవాడ ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ప్రెసును యావత్తు అచ్చు అక్షి కాకింపవలె యంత్రములతో గూడ రు 20,602-8-0 లకు పెంతునే కొనుటకు నిర్ణయించబడినది.

నవర "ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల" ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘముయొక్క సొత్తు అయి యున్నది. 1919వ సంవత్సరమున చెన్న పట్టణములో జరిగిన ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల మహాసభలో ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు ముద్రాక్షరశాల నొక దానిని ఏర్పాటుచేయు సంకల్పింపబడినది. దొరికినట్లు చంచాలు గూడ వసూలు చేయబడినది.

ఆ ప్రణామి వసూలు అయిన మొత్తము చాలనందున కావలసిన సొమ్మును అర్హుగా తీసికొని వచ్చి సదరు ముద్రాక్షరశాలకు అగర్బెయి లగు వస్తువు లన్నియు సంపాదించ బడినవి.

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు సదరు ముద్రాక్షరశాలకు రు. 10,000 ల విలువగల వేర్లు ఇయ్యబడినవి.

మిగిలిన విషయము లన్నియు "ప్రోస్పెక్టు"నందు "మెమోరాండము"నందు చూడగలరు. వలయువా రిట్లు వ్రాయవలెను.

అయ్యంగి వేంకటరమణయ్య, మేనేజింగు డైరెక్టరు, బెజవాడ.

మిక్కిలి వున్నదేశీయగు యిండియా దేశమునందు మొదడునకు చలన గళునకు మనుమాంద్యము వదలుటకును భూతకళికి హెచ్చుటకును కలకంఠముల పరిశుభముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిష్ఠియును పోలివు నిభుకును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయి (కెరమినియా)

తలవెండ్రుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన శక్తి తలనూనెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. కోసమునకు పట్టు కంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మొదడునకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. పరి మొండ గుటలను కండ్రకు కలుగు మాలివ్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును.

కామినియా ఆయి తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషులకును వెళ్ళుచుండి మహాపకారము మొనరిం చినది.

నేడు వీని నుపయోగించిచూడుడు.

తల ఒకబుడ్డి ౧.0-0 వి. పి. చార్జి ౧.0-0 అణాలు.
మూడుబుడ్డు 2-10-0 వి. పి. చార్జి ౨.0-12-0 అణాలు.

సోల్ ఏజెంట్లు. వి. పి. మనీయార్డరు కమిషను యు 0.2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లోయిండియాను డ్రగ్ అందు తెమికలు కంపెనీ.
155 బామ్బాయ్, బొంబాయి.

D 126 W 100.

హలయచందనము

గవేరియా అను గవారీగవారడ దేశాశ్రయ. తర్కమలేడు. శిశికారితో కలిశేడు. పిలుపు, కెంపు, వచ్చు, అను మాడు నిశ్చయం గవారీగవారడ మాడు పూ మలలో మాన్యును. శ్రీల దేశమున బ్యాంకులకు పోడ అది చావోక కము.

దక్క ౧.౬ మె ౨.౪ కి
1 మె ౧.౬ మె ౨.౪ కి (మలయచందనమునకు) కేన్సు ౨.౦-౬

1251 ఋతుకోధక

ఋతుకుల వా న్న గు గర్భాశయ దోషములను శో నిర్ణయించుచు నోవగు చింతాననీ. దక్క ౨.0-0

వీయూషము

కాఫీ, టీ, కోకోలకు బహుళ. మంచి సువాసన. గుణము గల అమోఘదేహకము. దక్క 0-12-0

నిద్రాభంగకార్యు, రాయబరం, (గోదావరి.)

